

Čiekurs pavasaris

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

2 (38) 2013

Kopā nākotnes mežam!

Foto: V. Kundziņš

Meža dienu centrālais pasākums notiks Alsungas novadā, kurā mežkopji atskatīsies uz pagājušā gada notikumiem, kas veicinājuši meža īpašnieku kooperācijas attīstību. Alsungas apkārtnes meža īpašnieki ir pirmie, kas atjaunojuši meža īpašnieku kooperācijas kustību, nodibinot meža īpašnieku kooperatīvu „Mežsaimnieks”. Meža dienu pasākuma laikā mežinieki kopā ar lauksaimnieku kooperatīvu pārstāvjiem iestādīs kooperācijas bērzu, simboliski apliecinot, ka Latvijā un meža nozare var būt stipra tikai kopīgā sadarbībā.

Arī šogad Meža dienu ideju realizēšanu pašvaldībās, ierīkojot koku stādījumus, pilnveidojot atpūtas vietas, radoši un pārdomāti izmantojot koku kā būvmateriālu. Konkursā projektus iesniegušas vairāk nekā 40 pašvaldības. Meža dienu patrons ir Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš.

Kā ik gadus Meža dienu pasākumos iesaistīsies arī skolu jaunatne. Ikvienā Latvijas pagastā notiks kāds valsts, pašvaldību iestādes, nozares uzņēmumu, meža īpašnieku un citu sadarbības partneru

Šogad Meža dienu galvenais mērķis ir popularizēt meža īpašnieku kooperācijas ideju Latvijā. Šī gada moto – „KOPĀ NĀKOTNES MEŽAM!”.

kopīgi organizēts Meža dienu pasākums. Dažādi meža nozares institūciju pārstāvji un meža īpašnieki aicinās uz meža stādīšanas talkām, kurās, kopīgi strādājot, būs iespēja sniegt savu ieguldījumu Latvijas nākotnes mežam.

MEŽA DIENĀM 85. GADSKĀRTA

Šogad Meža dienu pasākumi ir veltījums Meža dienu 85. un Latvijas 95. gadskārtai.

Pirmās Meža dienas notika 1928. gada 12. maijā, kad tika ierīkots topošās Varakļānu pilsētas bulvāris. Pirmo meža dienu idejas autors un aizsācējs bija mežkopis Pēteris Purviņš. Viņš aicināja visus meža kopējus, sargātājus un mīļotājus ziedot kaut vienu dienu

gadā, lai iestādītu kokus mežā, parkos un alejās. Kopš 1928. gada Meža dienas notiek katru gadu. 1929. gadā Mežkopju savienības biedru pilnsapulce nolēma sarīkot 1930. gada pavasarī Meža dienas visā Latvijā. Meža dienās 54 virsmežniecībās 200 vietās notika meža sēšanas, stādīšanas un kopšanas darbi, kā arī priekšlasījumi un ekskursijas, sabiedrisko ēku, ceļu un lauku māju apstādīšana. Tajās piedalījās 20 tūkstoši cilvēku un tika iestādīti 30 tūkstoši koku un krūmu.

Visa Latvijas sabiedrība arī šogad tiek aicināta iesaistīties Meža dienu pasākumos, padarot Latviju skaistāku ar koku stādījumiem, labiekārtojot un radot jaunas atpūtas vietas mežā, kā arī pievēršot lielāku uzmanību koksnes plašākai izmantošanai ēku būvniecībā, interjerā vai savas sētas labiekārtošanā. Zemkopības ministrija ir apkopojusi informāciju par plānotajiem Meža dienu 2013 pasākumiem. Ar tiem var iepazīties Zemkopības ministrijas mājas lapā. Meža dienu komitejas sekretariāts tālrunis 67027553.

Zemkopības ministrijas informācija

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Normatīvo aktu izmaiņas
- Meža īpašnieki var saņemt Natura 2000 maksājumus
- Valsts meža dienesta apkopotā informācija

2. - 3. lpp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Ko darīt sievietei, ja meža īpašums pēkšņi nonāk viņas rokās? Piedzīvojumu daudz, iegūtās zināšanas noderēja

4. - 5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- Valmierietis Vilnis Velde – lielāko daļu sava 70 gadu mūža ir aizvadījis mežā

6. - 7. lpp.

PASAULĒ

- Ieskatš meža īpašumu apsaimniekošanā ASV Kalifornijas un Rietumvirdžīnijas štatos

8. - 9. lpp.

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Godināti meža nozares izcilākie ļaudis

10. - 11. lpp.

NODERĪGI

- Spēkā jaunie „Noteikumi par koku ciršanu mežā” – iekļautas normas, kas attiecas uz koku ciršanu meža apsaimniekošanā

12. - 13. lpp.

PRAKTISKI PADOMI

- Par cirsmas izstrādi jādodomā savlaicīgi, apsverot visus „par” un „pret”
- Virszemes ūdensteču aizsargjoslas

NO PIEREDZES PŪRA

- Augi, kuriem nevajadzētu vienaldzīgi paiet garām

14. - 15. lpp.

PAR MEDĪBĀM

- Kāpēc kļūt par mednieku?

PAVASARĪ MEŽĀ DAUDZ DARĀMĀ

Iestājies tik ļoti gaidītais pavasaris. Mežs un daba mostas, jāpaspēj izbaidīt skaistumu, kas ir visapkārt, un apdarīt darbus.

Lai apvienotu patikamo ar lietderīgo, vispirms vajadzētu apsekt savu īpašumu, vai pēc garās un sniegiem bagātās ziemas nav radušies kādi postījumi. Kamēr lapas vēl nav saplaukušas, lietderīgi atjaunot robežzīmes. Pieredze liecina, ka to „pazaudēšana” var radīt lielas problēmas. Noteikti vajadzētu apsekt jaunaudzes, lai pārliecinātos, kā stādījumi pārziemojuši un vai nav nepieciešams tos papildināt. Meža kokaudzētavās var interesēties, vai stādi vēl ir pieejami brīvā tirdzniecībā. Ja stādu nevajag daudz, var izlīdzēties arī ar meženiem. Vajadzētu pārbaudīt, vai jūsu īpašumā nav izcirtumi, kuri nav atzīti par atjaunotiem. Pēc „Meža atjaunošanas noteikumiem” atkarībā no meža tipa izcirtumi jāatjauno pēc 5 vai 10 gadiem (skaitot no ciršanas gada). Iespējams, ka izcirtums ir dabiski apmežojies un nepieciešama tikai jaunaudzes kopšana.

Aicinām atrast laiku un apmeklēt Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros organizētos bezmaksas seminārus un mācības meža īpašniekiem, kā arī kādu no Meža dienu pasākumiem. Tajos būs iespēja uzzināt jaunumus un neformālā atmosfērā parunāties ar meža profesionāļiem. Par semināriem un mācībām var uzzināt interneta vietnē www.lauku-tikls.lv, par Meža dienu pasākumiem – www.zm.gov.lv.

Novēlu jums jauku un darbīgu pavasari! Lai dzīvesprieks un veselība ļauj īstenot visu iecerēto!

Sarmīte Grundšteine,
Ķiekura redaktore

Izmaiņas normatīvajos aktos

ATBALSTS MEŽISTRĀDES PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM

Veikti grozījumi 9.02.2010. Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr. 132 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radišanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu).”

Tuvākajā laikā tiek plānots izsludināt pēdējo projektu pieņemšanas kārtu Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radišanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” ar kopējo publisko finansējumu viens miljons latu. Izmaiņas atbalsta piešķiršanas kārtībā paredz iespēju ti-

kai mežistrādes pakalpojumu sniedzējiem saņemt atbalstu tehnikas iegādei ar atbalsta intensitāti 40 un 50 % apmērā par kopējo attiecināmo izmaksu summu līdz 100 000 eiro.

PRECIZĒ PRASĪBAS MEŽA REPRODUKTĪVĀ MATERIĀLA IEGUVEI

Stājušies spēkā 26.03.2013. MK noteikumi Nr.159 „Noteikumi par meža reprodiktīvā materiālu”.

Jaunajos noteikumos precizēti nosacījumi par meža reprodiktīvā materiāla izmantošanu, noteiktas meža reprodiktīvā materiāla kvalitātes un sertificēšanas prasības, prasības materiāla ieguves avotiem, kā arī materiāla ražošanas, izmantošanas un tirdzniecības kārtībai.

Jaunajās prasībās noteikts,

ka piegādātajam vai personai, kas ražo materiālu savām vajadzībām, vismaz 14 dienas pirms materiāla ievākšanas uzsākšanas rakstiski jāaskaņo ar Valsts meža dienestu (VMD) plānotais ieguves laiks, vieta, materiāla veids un apjoms, kā arī 30 dienas pēc ieguves pabeigšanas jāinformē VMD par iegūtā materiāla daudzumu.

Lai samazinātu administratīvo slogu, noteikumu projektā ietverts nosacījums, ka sertifikāts nav nepieciešams materiālam, kurš iegūts saskaņā ar šajā noteikumu projektā noteikto kārtību un kuru plānots izmantot personiskām vajadzībām, ja mežu atjauno vai ieaudzē sējot, kā arī audzē stādāmo materiālu nelielā apjomā (līdz 10 000 gab. gadā). Plašāka informācija pieejama noteikumos.

Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem

“Lauku attīstības programmas 2007-2013” pasākumam “Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” meža īpašnieki var pieteikties līdz 2013. gada 15. maijam vai līdz 10. jūnijam ar samazinātu atbalsta apjomu.

“Natura 2000 maksājumus (meža īpašniekiem)” var saņemt par meža zemju (izņemot purvus) platībām, kuras atrodas Eiropas nozīmes

aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā saskaņā ar likumu “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un kurās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību uz kārtējā gada 1.aprīli ir spēkā kāds no sekojošiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem:

- ▲ aizliegta mežsaimnieciskā darbība;
- ▲ aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;

- ▲ aizliegta galvenā cirte;
- ▲ aizliegta kailcirte.

Pirms pieteikties atbalstam, jāpārliecinās, vai un cik lielā jūsu meža zemes platībā ir iepriekš minētie saimnieciskās darbības ierobežojumi. Sīkāku informāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem var uzzināt vietējā virsmežniecībā pie vides speciālista. Lai saņemtu atbalstu, uz 2013.gada 1.aprīli jābūt spēkā esošai meža inventarizācijai. Plašāka informācija Lauku atbalsta dienesta mājas lapā www.lad.gov.lv.

INFORMĀCIJA PAR LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS PASĀKUMOS IESNIEGTĀJIEM PROJEKTIEM

Projektu pieņemšana Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam iepriekš minētajos pasākumos ir noslēgusies. Plānots, ka šogad vēl tiks atvērta viena kārtā pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana.” Lūgums sekot līdz informācijai.

Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs iesniegtais projektu skaits	Pieteiktas attiecināmās izmaksas (LVL)	Pieteiktais publiskais finansējums (LVL)	Kārtā atvēlētais publiskais finansējums (LVL)	Pieejamā publiskā finansējuma atlikums (LVL)	Pieteikts % no pieejamā publiskā finansējuma
“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” (04.01.2010.– līdz 02.05.2013)					
4 223	11 163 944	6 305 138.98	8 000 000	1 694 861	79
“Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātē “Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” (L226.1) 3. kārtā (07.10.2010.– līdz 02.05.2013)					
208	521 133	1 000 000	1 000 000	478 867	52

Informācija par iesniegtajiem projektiem līdz 2013.gada 4. aprīlim no www.lad.gov.lv

Valsts meža dienesta apkopotā informācija

Izcirstais koksnes apjoms 2012. gadā

Pēc Valsts meža dienesta apkopotās informācijas 2012. gadā izcirstais koksnes apjoms ir **11,73 miljoni** kubikmetru, no kuriem 5,75 miljoni kubikmetru (49,0% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti valsts* mežos un 5,98 miljoni kubikmetru (51,0% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos.

2012. gadā iegūtā koksnes apjoma proporcija starp valsts un pārējiem** mežiem ir gandrīz izlīdzinājusies. 2011. gadā kopumā iegūtās koksnes apjoms ir gandrīz par 1 miljonu kubikmetru mazāk kā iepriekšējā gadā.

Informācija par faktiski izcirsto koksnes daudzumu tiek iegūta no pārskatiem, ko Valsts meža dienestam iesniedz meža īpašnieki un tiesiskie valdītāji par 2012. gadā veikto

saimniecisko darbību meža zemēs, un šī informācija tiek fiksēta Meža valsts reģistrā. Pārskata iesniegšanu līdz 1. februārim par saimnieciskās darbības veikšanu iepriekšējā gadā nosaka Meža likums. Ja informācija par iepriekšējā gadā veikto saimniecisko darbību netiek iesniegta vai Valsts meža dienesta darbiniekiem rodas šaubas par informācijas patiesumu, tā tiek pārbaudīta,

apsekojot situāciju dabā.

Izcirstajos apjomos norādīti likvidās koksnes kubikmetri.

* Valsts meži – a/s „Latvijas valsts meži”, Vides un reģionālās attīstības, Izglītības un Zinātnes un Aizsardzības ministrijas apsaimniekošanā esoši meži, zinātniskie meži

** Pārējie meži – privāto meža īpašnieku, pašvaldību, baznīcu u.c. meži

MEŽA ATJAUNOŠANA 2012. GADĀ

Pēc Valsts meža dienesta apkopotās informācijas mežs valstī kopā atjaunots **35,2 tūkstošu hektāru platībā** (sēti un stādīti 13,2 tūkstoši hektāru, bet dabiski atjaunoti 22,0

tūkstoši hektāru), t.sk., valsts mežos atjaunoti **16,8 tūkstoši** hektāru (11,2 tūkstoši hektāru sēti vai stādīti; 5,6 tūkstoši hektāru dabiski), bet pārējos mežos atjaunoti **18,4 tūkstoši** hektāru (2,0 tūkstoši hektāru sēti vai stādīti; 16,4 tūkstoši hektāru dabiski).

Kopā valstī mežs visvairāk atjaunots ar bērzu – 25% no atjaunotajām platībām, tad seko priede – 23%; egle – 17%; apse – 18%; baltalksnis – 14%; pārējās sugas – 2%.

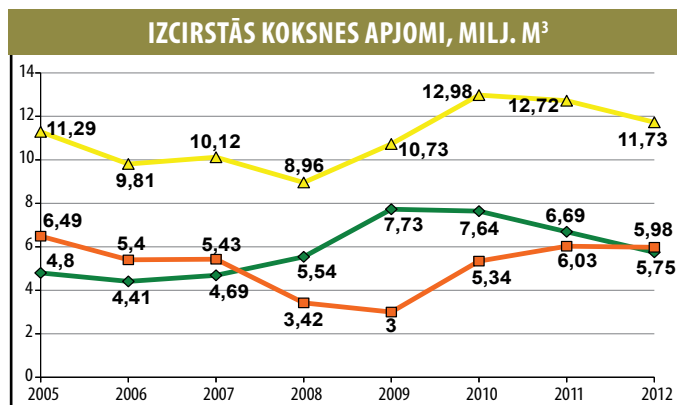
Situācija ir atšķirīga sadalījumā pa valsts un pārējiem mežiem.

Valsts mežos visvairāk mežs ir atjaunots ar priedi – 36% no kopējās atjaunotās platības, tad seko egle – 25%; bērzs – 22%; apse – 9%; baltalksnis – 1%; pārējās sugas – 2%.

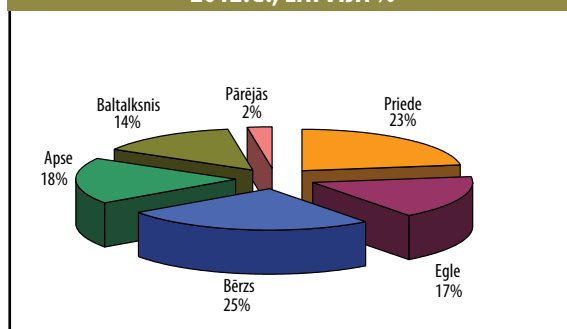
Pārējo īpašnieku mežos visvairāk mežs ir atjaunots ar bērzu – 28%; tad seko apse un baltalksnis – katrs 23%; egle – 11%; priede – 6%, pārējās sugas – 3%.

MEŽA IEAUDZĒŠANA

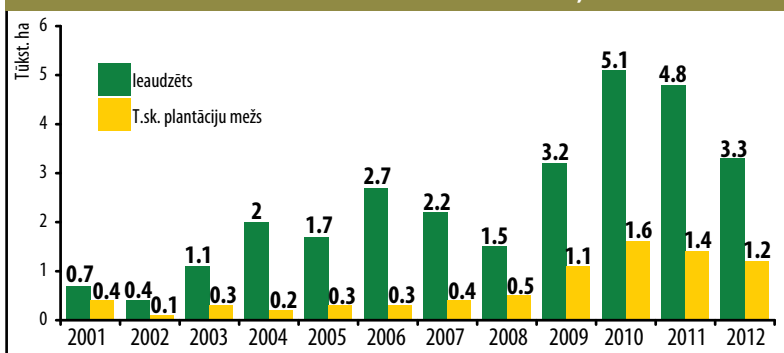
2012. gadā mežs ieaudzēts 4,5 tūkstoši hektāru platībā, t.sk., plantāciju meži 1,2 hektāru platībā.

KOKU SUGU ĪPATSVARS MEŽA ATJAUNOŠANĀ 2012.G., LATVIJĀ %

MEŽA IEAUDZĒŠANA LATVIJĀ 2001.–2012.G., TŪKST.HA

Sākas meža ugunsdrošais laikposms

Ar 2013. gada 1. maiju Valsts meža dienests nosaka meža ugunsdrošo laikposmu visā valsts teritorijā.

Meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem līdz ar ugunsdrošā laikposma noteikšanu jānodrošina ugunsdrošības noteikumu prasību ievērošana mežā.

Lai tiktu samazinātas meža ugunsgrēku izcelšanās iespējas, no 1. maija, uzturoties mežā, visiem iedzīvotājiem ir noteikti dažādi aizliegumi un ierobežo-

jumi, par kuru neievērošanu var piemērot administratīvo, civiltiesisko sodu un arī kriminālatbildību.

Uzturoties mežos un purvos aizliegts:

- ▲ nomest degošus sērkoņus, izsmēkus vai citus gruzdošus priekšmetus;
- ▲ kurināt ugunscurus;
- ▲ atstāt ugunscurus bez uzraudzības;
- ▲ dedzināt atkritumus;
- ▲ braukt ar mehāniskiem transporta līdzekļiem pa me-

žu un purviem ārpus ceļiem; ▲ veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.

Bez saskaņošanas ar administratīvajā teritorijā esošo Valsts meža dienesta struktūrvienību, nedrīkst veikt nekādus dedzināšanas darbus, kas rada lielus dūmus, lai tie nemaldinātu ugunsdrošības torņa dežurantus un lai netiktu izsludināta viltus trauksme.

Meža ugunsdrošajā laikposmā dedzināt ciršanas atli-

kumus atļauts tikai ar Valsts meža dienesta mežziņa iekrievu rakstisku atļauju. Savukārt meža īpašniekiem ir jāpārūpējas, lai meža ceļi un stīgas būtu atbrīvoti no sagāztajiem kokiem un krūmiem, lai nepieciešamības gadījumā meža ugunsdzēsības automašīnām būtu iespējams brīvi pārvietoties. Tāpat meža īpašniekiem jāatceras, ka viņa pienākums ir veikt meža ugunsgrēka vietas uzraudzību pēc meža ugunsgrēka likvidācijas viņa mežā.

BLONDĪNES MEŽĀ !?

Sabiedrībā jau no laika gata ir izveidojies stereotips, ka sieviete kā trausls un maigs radījums labi iederas valsts vai kultūras iestādē, birojā, skolā. Ja mežā, tad tikai pastaigājoties vai, labākajā gadījumā, lasot sēnes. Bet ko darīt sievietei, ja meža īpašums, ne īpaši iepriekš cerēts un gaidīts, pēkšņi nonāk viņas rokās?

Pārdot mežu – tas parasti ir vienkāršākais risinājums, un varbūtējie pircēji tādās reizēs uzrodas paši kā sēnes pēc lietuses. Un vārdi skan ļoti pārliecinoši: „Nu ko tu, viena sieviete, ar to mežu iesāksi? Tur jau tomēr vajag speciālas zināšanas... Pārdod, būs tev nauda un mierīgs prāts!” Bet ir tomēr pietiekami daudz sieviešu, kas šim „saldajām sirēnas balsīm” nepakļaujas, apsaimnieko savu mežu pašas, māsas, arī no kļūdām, krāj pieredzi un tajā labprāt ar citiem arī dalās.

SAVU MEŽU APSAIMNIEKO PATI

Viena no tādām meža īpašniecēm Saldus pusē ir **Aelita Cālīte**. Savu piedzīvoto šodien viņa atstāsta ar humoru, bet toreiz smieklī nebūt nav nākuši. Aelita mežu saņēma mantojumā 2004.gada nogalē pēc tēva pēkšņās aiziešanas. Vēl nepaspējušu attapties un savu īpašumu pilnībā apzināt, viņu pārsteidza 2005.gada vējgāze. Lai arī pilnībā neviens nogabals nogāzts netika – tēvs bija saimniekojis ļoti apdomīgi, sagāzto koku apjoms bija diezgan liels.

Tas, ka materiāli no meža jāizvāc, bija skaidrs arī nespeciālistam. Pirmā doma bija tos pārdot kādam, kas tad pats arī sazāgē un aizved, īpašnieci vienkārši samaksājot. Taču jau pirmais pircējs, it kā pat labi pazīstams, atbraucis uz mežu, sācis brāķēt – egles trupējušas, priedes šķembainas, nekas jau te nesanāk... Aelitai radies priekšstats, ka viņai pašai nāksies piemaksāt, lai taču nabaga cilvēks neiekrīstu zaudējumos, viņas kokus vākdams. Izrādījies, ka daudz izgāzti koki bi-

juši arī citiem saimniekiem un uzpircēji tāpēc izvēlīgi. Nekas cits neatlicis kā pašai līgt strādniekus, kas zāgē, meklēt traktoru izvešanai un pētīt avīzēs dažādu firmu sortimentu iepirkšanas cenas. Aizsteidzoties notikumiem priekšā, īpašniece stāsta, ka, šo pašu nogabalu pēc 2 gadiem nocērtot kailcirtē, balķi tikuši pārdoti par visaugstāko cenu.

IEGŪTĀS ZINĀŠANAS NODERĒJA

Aelita šajā laikā bija ļoti biežs viesis vietējā mežniecībā, kur mežzinis Ēriks Krūza nekad neliedza savu padomu. Tāpat siltiem pateicības vārdiem tiek pieminēts nu jau tajā saulītē aizgājušais mežsargs Dainis Mauriņš, kuram bija neizsmeļama pacietība stāstīt un skaidrot vienkāršiem, saprotamiem vārdiem gan to, ar ko jāsāk, gan to, kā mērāmi sagatavotie materiāli.

Tas lieti noderēja, kad sāka ierasties pirmās kokvedēju mašīnas materiālu aizvešanai. Ieraugot kā saimnieci jaunu, pievilcīgu sievieti, ne vienam vien likās, ka viņa varbūt labi orientējas skaistumkopšanas jautājumos, bet par balķiem tādai var iestāstīt visu ko, tādēļ pāris kubikmetrus no katras kravas viņa vienkārši „uzdāvinās”. Diemžēl nācās pievēlēties... Materiāli iepriekš bija samērīgi, un Aelita labi zināja, cik katrā mašīnā var iekraut. Operatīvi rīkojoties, jau līdz vasaras vidum vējgāzes sekas tika likvidētas, kamēr pat daudziem pieredzējušiem īpašniekiem sagāztie koki stāvēja mežā vēl nākamajā gadā.

Šāds meža izstrādes veids tomēr prasa daudz laika un nervu šūnu, tādēļ uz priekšu tika pieņemts lēmums pārdot cirmsas. Pēc cirmsas izdostošanas tika meklēts pircējs. Aelita stāsta – aizbraukusi ar uzpircēju uz mežu, rāda viņam cirmsu, bet viņš, ātri uzmetis aci iestigotajai, met kārus skatienus arī uz pārējo mežu, sak, bet tur taču jums ir vēl! Aelita gan centusies skaidrot,

Foto: A. Velveris

Aelita Cālīte kopā ar taksu Jančuku apseko mežā sagatavotos kokmateriālus

ka vairāk viņa pašreiz nedomā pārdot, vienalga, pēc viņas aizbraukšanas potenciālais pircējs vēl palicis mežā, apsekodams audzes un, ar krāsu pūsdams, plānojis arī nākamās piecgades cirmsas. Tik saimnieciska pircēja pieeja viņas īpašumam uzticību nav raisījusi, tāpēc sameklēts cits.

PIEDZĪVOJUMU DAUDZ

Piedzīvojumu pa šiem gadiem sakrājies daudz. Gadījies, ka liela firma, kur darbus uzrauga izstrādes meistars – profesionālis, sakrāvusi malkas grēdas starp kaimiņu īpašumā augošiem kokiem, tiem nobrāžot mizu, tā gandrīz izraisot nesaskaņas ar radniekiem, kam šis īpašums pieder. Reiz, pašas spēkiem izstrādājot izdastotu cirmsu, atklājusi, ka aizvestais apjoms pēc pavadzīmēm ir turpat par 30% lielāks nekā pēc cirmsas novērtējuma. Kopš tā laika, protams, viņa izvēlas citu, mazāk piesardzīgu dastotāju. Citreiz zināmai firmai pārdevusi cirmsu, līgumā, kā jau parasts, paredzējusi, ka izstrādes darbus sāks pēc tam, kad īpašnieces kontā būs „iebirusi” naudiņa. Līguma slēdzējs arī droši apgalvojis, ka tik drīz jau vēl necirtīsot. Nedēļas nogalē ar savu uzticīgo draugu Jančuku aizbraukusi uz mežu izskrieties un atklājusi, ka meža tajā vietā vairs nav, viss nogāzts un sagarumots. Pirmā brīdī satraukumā nesapratusi, kam vispirms zvanīt – policijai, ka notikusi nelikumīga ciršana vai firmai, lai neskaita naudu, jo kāds jau ir nocirtis. Izrādījies, ka vainīga pati firma, kas „aizmirsusi” paziņot par zāgē-

šanas uzsākšanu, tā pārkāpjot līgumu.

Ar meža atjaunošanu atkal citi piedzīvojumi. Pēc pirmo cirmsu nociršanas, kā grāmatās ieteikts, nolīgusi augsnes sagatavotāju traktoru, kas izdzinis cirmsā vagas. Pavasarī, kad talcinieces mežu stādījušas, jau manījušas, ka daudz sadīgušu siko eglišu un priedišu. Nospriedušas stādīt retāk. Kad saplaukušas lapas, bijis redzams, ka arī bērziņi sasejušies lielā skaitā. Tajā cirmsā vispār nebūtu bijis vajadzīgs stādīt, lieki tika iztērēta nauda. Toties talkas pasākums bijis ļoti jautrs!

Turpmāk Aelita nolēmusi šajā jomā ignorēt ieteikumu – neatlikt uz rītdienu to, ko var izdarīt šodien, un ar egļu stādīšanu nogaida. Tas attaisnojas, jo izrādījies, ka pilnīgi visas cirmsas pašas lieliski atjaunojušas dabiski ar skuju kokiem. Nu, ko vēl labāku var gribēt! Bet, regulāri apmeklējot MKPC rīkotos seminārus meža īpašniekiem un sekojot līdz visam jaunajam, atklājusi, ka kopšanu vislabāk veikt ar ES atbalstu. Tikko LAD apstiprinājis jau trešo projektu jaunaudžu kopšanai viņas īpašumā. Atliek cerēt, ka līdzīgs atbalsts meža īpašniekiem būs arī nākamajā ES plānošanas periodā.

SAIMNIEKO JAU NO PAŠĒM PIRMSĀKUMIEM

Inese Knaģe savu mežu apsaimnieko jau no pašiem pirmsākumiem, kad 1994.gadā atguva vectēva īpašumu – 200 pūrvietas vai, mums ierastākās mērvienībās, 73 ha.

Īpašuma atgūšanas ceļš bijis visai garš. Mežs atrodas labā, skaistā vietā, un dažādu pretendentu uz to bijis daudz. Arī pēc tā atgūšanas piedāvājumi īpašumu atpirkt biruši kā no pilnības raga. Taču Inese bija cieši nolēmusi mežu paturēt ģimenes īpašumā, tādēļ visiem potenciālajiem „preciniekiem” atteica. Pie šī lēmuma viņa turas joprojām, un nožēlot to nekad nav nācies.

Toreiz, sākot saimniekot 1995.gadā, vispirms bijis no meža jāizvāc kaltušie koki, jo tajos gados visā Latvijā bija lieli mizgraužu postījumi. Pirmos 2 gadus zāgējuši tikai sausos. Mežā strādājuši paši – visa ģimene. Izrādījies, ka vislielākās zināšanas šajā jomā ir znotam, kas pirms tam bija strādājis firmā par koku gāzēju. Pārējie mācījušies. Arī dēls jau no 16 gadu vecuma meža darbos cītīgi piedalās, meitām gan esot citas intereses. Tikusi gatavoti taras kluči un pārdoti vietējām zāģētavām. Uz samaksu gan brīžiem bijis jāgaida visai ilgi, bet parādā beigu beigās neviens nav palicis.

NE REIZI NAV PĀRDEVUSI AUGOŠUS KOKUS

Inese stāsta, ka līdz šim ne reizi nav pārdevuši augošus kokus, cirsmas izstrādā paši, dažreiz nolīgstot kādu palīgu. Tā kā lielākoties tiek zāģēti sausie un mazāk vērtīgi sugu koki, tiek gatavota malka. Savām vajadzībām tik daudz nevajag, atlikumi tiek pārdoti klučīšu veidā. Pēc sludinājumiem presē nekad nav bijis nepieciešamības, malkas gribētāji viņus atrodot paši. Iepriekšējā gadā pirmo reizi gatavojuši skuju koku baļķus, pārdevuši SIA „Pata AB” un bijuši ļoti apmierināti. Tā kā materiāli koksnes pārstrādes cehā tiek uzmērīti automātiski ar datora palīdzību un to dara neatkarīga firma, jebkāda negodīga rīcība šajā sakarā ir pilnīgi izslēgta. Arī samaksa bijusi laba.

Runājot par uzkrāto pieredzi, Inese uzsver, ka vienmēr uzmanīgi jāpārlasa ar firmām noslēdzamie līgumi, lai pēc tam nerastos pārsteigumi. Viens no šādiem klupšanas akmeņiem

var izrādīties paredzamais samaksas termiņš. Firma var to paredzēt arī ļoti garu, un, ja pats zem tāda esi parakstījis, tad vari vainot tikai sevi, naudu var nākties gaidīt visai ilgi.

Inese nākusi arī pie līdzīga slēdziena kā iepriekšējā raksta varone – ne vienmēr mežā nepieciešams stādīt. Ģimene gan ir jau apstādījusi vairāk nekā 10 ha izcirtumu, bet, tā kā vēji dažādos laikos mežu ir pāplūinājuši, Inese pati pēc savas pieredzes pārliecinājusies, ka noturīgākas ir mistrotas mežaudzes. Egļu tīraudzes viņu mežā cietušas vissmagāk.

Jautāju Inesei, vai nebija sarežģīti iesākt saimniekošanu, jo ar mežu nekādas ciešākas saistības jau pirms tam nebija. Inese smejas, ka gumijas zā-

Foto: A. Valveris

Inese Knāģes īpašumā pēc kailcirtes kā ekoloģiskais koks saglabāts senču ozols, kas sagaidīs vēl nākamo paaudzi

baki viņai tomēr nekas gluži jauns neesot bijis, jo pirms tam viņa bija strādājusi par agronomi. Arī sabiedriskā darba pieredze dažādās biedrībās bija devusi savu labumu, nav bijis problēmu iet, jautāt iestādēs, noskaidrot nesaprotamo.

Pašlaik viņi ir tādās kā krustcelēs, jo dēls, kas līdz šim bijis lielākais praktiskais darītājs mežā, gatavojas pārcelties strādāt uz Rīgu. Bet, lai kā arī būs tālāk, mežs pārdots netiks un saimniekot ģimene turpinās.

PĀRDEVA MEŽU AR VISU ZAGLI

Mana trešā sarunu biedrene ir kuldīdzniece **Līvija Cine**. Arī Līvija jau 90. gadu vidū atguva vecākiem piederējušos meža īpašumus Saldus pusē. Toreiz bija 2 īpašumi, tagad

palicis vairs tikai viens. Līvija vēl šodien nav līdz galam pārliecināta, vai meža pārdošana bija pareizais lēmums. Problēma slēpusies tajā apstākļi, ka viņa pati dzīvojusi kilometrus četrdesmit no sava īpašuma, bet meža zaglis dzīvojis tieši viņas meža vidū. Cīņa ar koku zagšanu līdzinājusies cīņai ar vājdzirnavām. Tiesa gan nelikumīgo cirtēju atzinusi par vainīgu, taču ko var paņemt no alkoholiķa, kuram nekas nepieder? Zagšana turpinājusies, un cirtējs iemanījies ar nelikumīgi nocirsto pat tirgoties... Sapratusi, ka viņa šajā cīņā uzvarēt nevar, paklausījusi prokurores neformālajam padomam mežu pārdot. Savu loma nospēlējis arī tas, ka bērniem tajā laikā vajadzējis uzsākt patstāvīgu

īpašumā... Malka šoreiz peļņu nenesis, puse aiziešot uz pašas mājām kurināšanai, otra puse tiks ziedota draudzes vajadzībām, jo draudzes locekļi palīdzējuši postījumus satīrīt un malku sagatavot. Līvija ir arī pārdevusi cirsmas. Visbiežākie darījumu partneris esot SIA „Metsa Forest Latvija”. Īpašniece ar atzinību piemin izstrādes meistarū Egonu, kura uzraudzībā cirsmas tiek izstrādātas ar augstu darba kultūru – rūpīgi satīrītas, ceļi netiek izbraukti, risas, ja tādas arī bijušas, tiek savlaicīgi aizlīdzinātas.

Meža atjaunošanu veic paši. Ar stādīšanu tiek galā pašu spēkiem. Arī stādījumus kopj paši. Neticēju savām ausīm, kad Līvijas kundze stāstīja, ka savos 70 (!) gados arī pati joprojām strādā ar krūmgriezi. Bet sastrādātās rokas to apliecina. Viņa, ekonomiste ar augstāko izglītību, pēc algotā darba fiziski piestrādāt sākusī jau padomju laikos, kad tas bijis vienīgais veids, kā ģimenei tikt pie rocības. Bet enerģiju un labo pašsajūtu, pēc Līvijas domām, nodrošina tas apstākļi, ka viņa jau gadiem ilgi uzturā nelieto gaļu un piena produktus. Viņas jauneklīgais izskats šo teoriju apliecina.

Sava meža apsaimniekošanas modeli katrs izvēlas pats. Var visu darbošanos uzticēt citam, kas ir profesionālis, un, ja šāda kārtība abas puses apmierina, tas nav nepareizi. Nevar nosodīt cilvēku, ja viņš kādu apstākļu mudināts nolēmj meža īpašumu pārdot. Bet pēc sarunas ar šim kundzēm sapratu, cik lielu gandarījumu spēj sniegt apziņa, ka tu pārzini visu pats, pats pieņem lēmumus un pats arī pilnībā baudi sasniegtā augļus. Kādas lielas mežizstrādes firmas pārstāvis, nespēdams raksta varoni piespiest rīkoties sev vēlamā virzienā, vēlāk ar cieņu izteicis spriedumu: „Nu, Aelita...Tā ir spica dāma!” Es teiktu, ka šo vērtējumu var attiecināt uz viņām visām trijām. Un, protams, vēl daudzām, daudzām citām Latvijas sievietēm.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

VILNIS VELDE – joprojām esmu apritē!

Valmierietis **VILNIS VELDE** – pilsētnieks, kurš lielāko daļu sava 70 gadu mūža ir aizvadījis, strādājot un savu brīvo laiku pavadot mežā. Joprojām mežā, orientējoties, reizēm tiek pavadītas vairākas dienas nedēļā.

Vilnis Velde dzimis Limbažu rajona Viļķenes pagastā. Mācījies Ķirbižu pamatskolā. Pēc Salacgrīvas vidusskolas beigšanas sācis strādāt par mežkopi p/s Vitrupe, pēc tam Salacgrīvas mežrūpniecības saimniecībā. Tad seko mācības bijušajā Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā Mežsaimniecības fakultātē. Pēc augstskolas beigšanas tiek nozīmēts strādāt Salacgrīvas mežrūpniecības saimniecībā par darba zinātniskās organizācijas daļas vadītāju. Pēc dažiem gadiem pārceļas darbā uz Mazsalacas mežrūpniecības saimniecību par meža apsardzības inženieri. Pēc vairākiem gadiem seko darbs Gaujas nacionālajā parkā (GNP) par dabas aizsardzības inženieri-inspektoru. Deviņdesmito gadu sākumā pēc GNP reorganizācijas sāk strādāt Valmieras Vides pārvaldē par vides aizsardzības inspektoru. Šobrīd Vilnis Velde ir sabiedriskais vides inspektors un brīvprātīgais vides eksperts Valmieras pašvaldības koku novērtēšanas komisijā un darbojas Mežu konsultāciju un pakalpojumu centra Ziemeļvidzemes nodaļā.

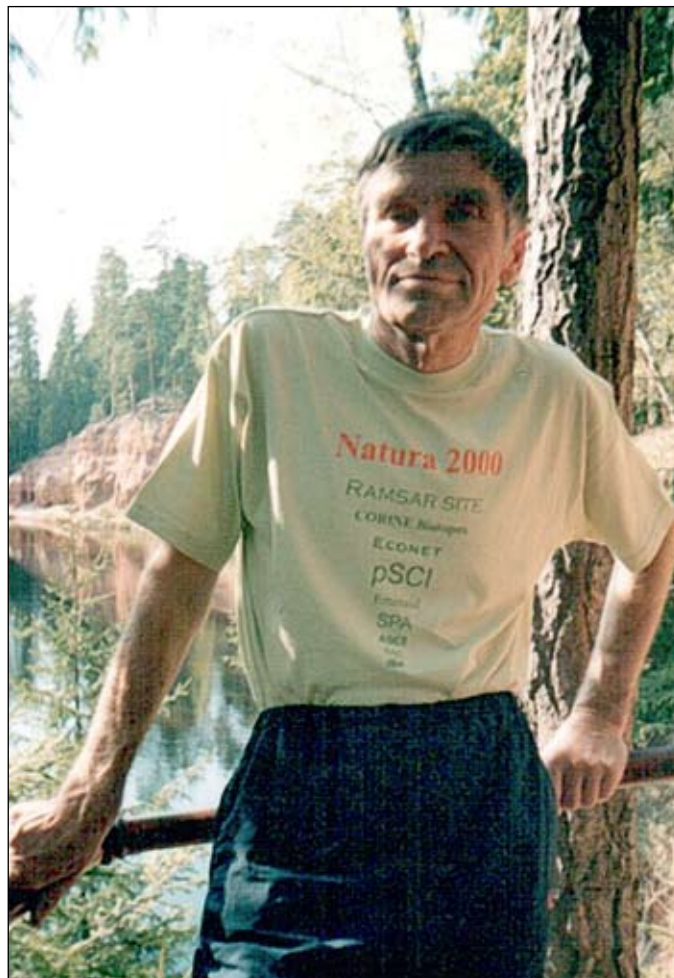
DZĪVE MEŽĀ – VIENA NO IESPĒJĀM

Jau no bērnības Vilnis ar lielu aizrautību palīdzējis tēvam – mežzinim, vēlāk mežsargam praktiskajos darbos, sveķu smelšanā, mērījis mežu, dastojis kokus, lasījis čiekurus. Gatavojis priedes koka stumalku ogļu raktuvēm Krievijā, jo priede lūstot krakšķ, tā brīdinot par briesmām raktuvēs. Dzīve mežā bijusi viena no iespējām paplašināt maza zēna redzesloku un apmierināt zinātkāri ārpus ierastās lauku viensētas. Cik tēlaini un dzīvi Vilnis stāsta par savu

pirmo sastapšanos aci pret aci ar lūsi 10 gadu vecumā! No bailēm nebijis ne vēsts, jo visus meža zvērus jau tad esot uztvēris vienādi, vai tas ir lūsis vai stirna, vai zaķis.

DIŽKOKI – VIENA NO SIRDSLIETĀM

Vilnis ar prieku stāsta, ka lielākoties nācies strādāt tieši sirdij tuvāko darbu, kas saistīts ar meža aizsardzības darbiem. Liels, grūts, bet svarīgs darbs bijis meža ugunsaizsardzības organizēšana un meža ugunsgrēku dzēšana. Lai sekmeņu mežu ugunsgrēku dzēšanu, Vilnis pie Daliņu mājām Valmierā uzcēlis sakaru torni un attīstījis radiosakaru iekārtu lietošanu mežu apsardzībā. Vilnim kā jauniņajam meža nozarē bijuši labi sasniegumi mežu atjaunošanā, kādu laiku strādājot mežniecībā par

Vilnis Velde Skaņākalna dabas parkā 2004. gadā

Vilnis GNP mežu un dabas apsardzības vecākais inženieris 1987. Gadā

Vilnis LLA Mežsaimniecības fakultāti beidzot, diplomu 1968 gadā pasniedza mežsaimniecības un mežrūpniecības ministrs Vilis Kariss

mežziņa vietnieku bez mežziņa. Šobrīd jau kopšanas cirtēs tiek cirstas Viļņa kopā ar tēvu stādītās mežaudzes. Krietni sakuplojuši arī Viļņa atklātie un uzskaitītie dižkoki, kas ir vēl viena no Viļņa sirdsliektām. Viņa mīlākā koka suga ir mūžzaļā priede. Savukārt purvi – tā ir Viļņa stihija! Otrā stihija jaunības gados bijusi dziedāšana – dziedāts vairākos koros, ansambļos un arī estrādes orķestrī. Arī brīvo laiku Vilnis lielākoties pavadījis mežā – medībās un orientējoties. Mednieka stāžs jau tuvojas 50 gadiem. Arī ar orientēšanās sportu Vilnis nodarbojas joprojām. Šo aizraušanos viņš atklājis orientēšanās pirmsākumos Mežinieku spartakiādē. Īpašiem piedzīvojumiem bagāta bijusi motoorientēšanās pa Latvijas mežiem – to gan Vilnis šodien vairs nepraktizē.

AR INSPEKTORA „KĒRIENU”

Sportošana mežinieku vidū bijusi arī par pamatu Viļņa Veldes un Māra Mitrevica

Gāzes ģenerators meža treilēšanas traktors 50 gados

liktenīgajai satikšanās reizei, kuras rezultātā Vilnis nonāca GNP Valmieras galā – sauktā par GNP „Kamčatku”. GNP Vilnim nācies atšķētināt ne vienu vien nelikumīgu pārkāpumu pret dabu. Par Viļņa inspektora „ķērienu” liecina atmiņu epizode par to, kā pārkāpuma protokolu veidlapu

vešana ar motociklu no Siguldas uz Valmieru pirmajā darba dienā beigusies ar mazu likumiņu gar Gaujas vecupēm un trīs pārkāpēju atklāšanu un sodīšanu. Inspektora darbs vairāk bijis pa naktīm, taču, pateicoties mežsaimnieka izglītībai, GNP Vilnim bijis jāveic arī meža apsaimniekošanas dokumentu un praktisko darbu pārbaudes visā GNP teritorijā. Vērtējot situāciju šodien, Vilnis atzīst, ka gribētu redzēt nedaudz savādāku meža apsaimniekošanas politiku.

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANAS DARBS

Neatsverams ir Viļņa ieguldījums sabiedrības izglītošanā, sākotnēji iesaistot skolēnus meža stādīšanas darbos, vēlāk strādājot pirmajā nacionālajā parkā Latvijā – GNP, braukājot pa Vidzemi un ar diapozitīvu palīdzību stāstot par dabas aizsardzību. Cilvēku izglītošana un informēšana sākotnēji tika saukta par dabas aizsardzības propagandu, kas bija pakļauta stingrai saskaņošanai un cenzēšanai ministrijā. Pirms 5 gadiem Vilnis visus rakstus arī saskaitījis – ap 30 par GNP, nedaudz zem 50 – par dažādiem dabas aizsardzības jautājumiem, no

Vilnis lūšu medībās kā dzinējs, kad mācījās pamatskolā

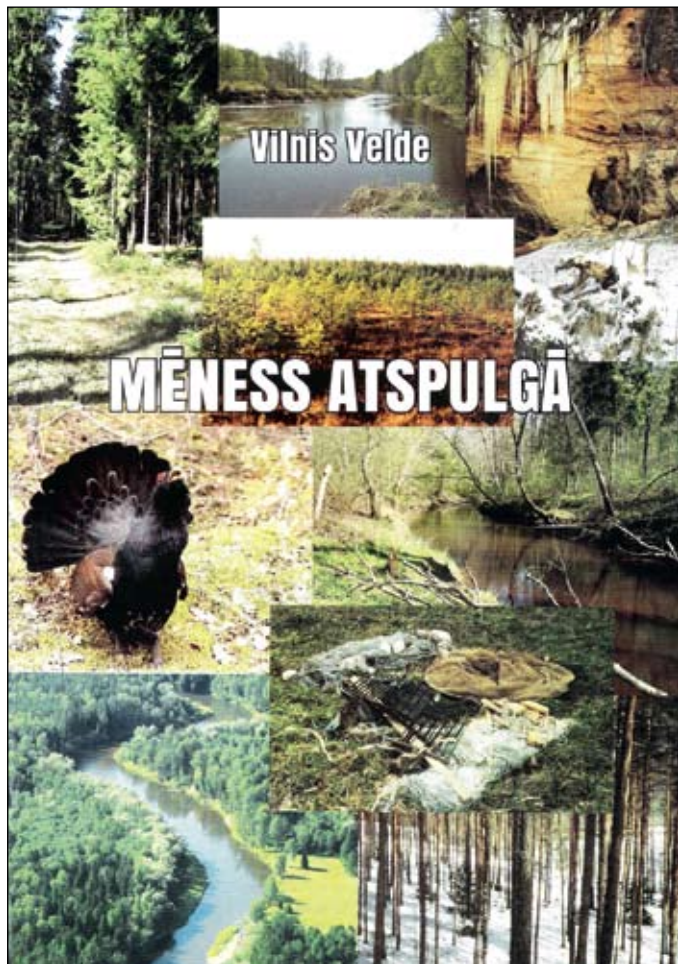
Foto: no V. Veldes arhīva

kuriem vismaz 80 % ir bijuši saistīti ar mežu. Par savu propagandas darbu Vilnis reiz nopelnījis arī ceļazīmi uz PSRS Tautas sniegumu izstādi. Kad viņam tur vietējie žurnālisti jautājuši, kāds jums, inspektoriem, ir aprikojums (Krievijā, lai apsektu dabas teritoriju plašumus, plaši izmantoja gan mašīnas, gan lidmašīnas), Vilnis nesamulsis un atbildējis – kedī sorok šestoj razmer i rezinovaja lodka (46.izmēra kedas un gumijas laiva).

Vilnis uzskata, ka vides speciālistiem ir jābūt atpazīstamiem. Tad katrs, kam būs nepieciešams padoms, zinās, pie kā meklēt atbildi, pirms pieņemt nepareizu lēmumu vai izdarīt kādu aplamību. Viņš aicina arī citus dabas sargus par saviem labajiem darbiem stāstīt, cik iespējams!

Ar lielu romantisma un humora devu Viļņa inspektora gaitas var iepazīt autora sarakstītajā grāmatā „Mēness atspulgā” jeb dabas aizsardzības inspektora gandrīz dienasgrāmata, ko Vilnis izdeva 2012. gada nogalē. Par grāmatu var interesēties pa tālruni 26395975 (Vilnis).

Andris Vīrs,
MKPC Ziemeļvidzemes
nodaļas vadītājs

Ar skatu nākotnē

Ar BAFF stipendijas atbalstu pētniecības projekta ietvaros apmeklēti vairāki meža īpašnieki ASV. Iepriekšējā „Čiekura” numurā rakstīju par meža apsaimniekošanas principiem Fanku ģimenes īpašumā Idaho štatā. Šoreiz ieskatu meža īpašumu apsaimniekošanā Kalifornijas un Rietumvirdžīnijas štatos.

VIENOJOŠAIS FAKTORS – SERTIFIKĀCIJA

Lai arī Kalifornijas un Rietumvirdžīnijas štatā meža apsaimniekošanu regulējošie noteikumi ir atšķirīgi, abos īpašumos redzama „Tree farm” zīme. Tas liecina, ka tie tiek apsaimniekoti atbilstoši senākās ASV sertifikācijas sistēmas prasībām, ievērojot ilgtspējīgas apsaimniekošanas nosacījumus. Kalifornijas štatā līdzīgi kā Latvijā meža apsaimniekošanu regulē dažādi noteikumi, kas ir visai detalizēti un ierobežo īpašnieka aktivitātes. Savukārt Rietumvirdžīnijā galvenais un vienīgais nosacījums meža apsaimniekošanā, ko nosaka likums, ir saistīts ar ūdens tecu nepiesārņošanu un dažādu aktivitāšu ierobežošanu ap tām. Īpašniekam ir pilnīga rīcības brīvība attiecībā uz koksnes resursu ieguvī. Tomēr industrija izvēlas iepirkt koksni galvenokārt tikai no sertificētiem meža īpašumiem. Tas nozīmē, ka meža apsaimniekošanā tiek ievēroti labas mežsaimniecības prakses principi, kurus var uzskatīt par analogu normatīvajiem aktiem.

SAIMNIEKOŠANA BEZ KAILCIRTĒM

Meža īpašnieks **Piters Basmens (Peter Bussman)** mežu mantojis no sava tēva 1974. gadā, bet meža apsaimniekošanas plānu kopā ar speciālistu izstrādājis 1982. gadā. Tomēr īpašuma vēsture aizsākas 1892. gadā, kad ienācējiem tika piešķirti zemes gabali apsaimniekošanai, kas tajā laikā nozīmēja koku izciršanu un lidumu lišanu. Vēlāk platības tika intensīvi izmantotas aitu un govju ganībām. Staigājot pa mežu, Piters zina rādīt, kur viņa bērnībā bijuši lieli kļajumi, bet tagad rū-

pīgas apsaimniekošanas rezultātā ir varenas kokaudzes.

Kalifornijas štatā koku sugu sastāvs un to augšanas apstākļi ir atšķirīgi no Latvijas, tomēr Pitera meža apsaimniekošanas pieredzē iegūtās atziņas ir iespējams izmantot arī Latvijā. Meža īpašuma platība ir nedaudz lielāka par 30 ha, tomēr arī no tās, apsaimniekojot bez kailcirtēm, var gūt vērā ņemamus regulārus ienākumus. Ilkgadējais ciršanas apjoms tiek aprēķināts desmitgadei un pamatojas audzes pieaugumā. Izcirst mazāk ir ekonomiski neizdevīgi, jo tas nozīmē ilgādejās krājas pieauguma samazināšanos nākotnē.

Lai arī Piters Basmens par īpašuma saimnieku kļuva 1974. gadā, viņš jau pusaudža gados tajā stādīja mežu un lidēja tēvam saimniecībā

Moni Dejs dalās pieredzē vienā no meža īpašnieku semināriem, kas pulcēja galvenokārt apkārtējos zemes īpašniekus

Likums gan nosaka, ka koku iezīmēšanu var veikt tikai licenzēts profesionāls mežsaimnieks, tomēr īpašnieks ir tiesīgs pieņemt lēmumu – cirst vai necirst atzīmētos kokus. Ir gadījumi, kad Piters izvēlas atstāt iezīmētos kokus gar treilēšanas un izvešanas ceļiem, lai aizsargātu aiz tiem augošos kokus.

Piters uzskata, ka nevar skatīties tikai uz katru atsevišķu koku. Mežs ir kā ģimene, un tas ir jāņem vērā, izvēloties cērtamos kokus. Ja nocirsts tiek stiprākais koks, kurš satur visu ģimeni un

nodrošina tai labvēlīgus attīstības apstākļus, ģimene sāk nīklot. Arī izvēloties starp brāļiem un masām, nevar atstāt tikai stiprākos vai tikai vājākos – ir jābūt līdzsvaram, lai koki varētu viens otru balstīt.

Kalifornijas štatā likums nosaka, ka nedrīkst izcirst vairāk kā 30% no audzes šķērslaukuma. Šādi aprēķini ir visai neērti un iesācējam sarežģīti. Piters savā laikā saņēmis padomu no mežsaimniecības konsultanta, ka labāk skatīties uz kokiem „grupās” un no katriem pieciem izvēlēties divus ciršanai. Tad nebūs izcirsts par daudz, un tā vieglāk izvēlēties atstājamos kokus.

Piters uzsver, ka meža apsaimniekošanā vienmēr jāatceras, ka Māte Daba ir ļoti gudra

nav redzams lideris, ar kopšanu būtu jāpagaida. Ja apkārtne daudz dzīvnieku, kopšanai jābūt mazāk intensīvai, jo bieža audze būs labāk pasargāta no postījumiem. Pie tam jāņem vērā, ka pārāk intensīvi izkopta audze vairāk atsedz zemsedzi, kur pastiprināti sāks augt zālaugi, kas savukārt uzreiz nozīmē vairāk dzīvnieku.

DABAS UN ATPŪTAS TAKAS

Indiešu izcelsmes meža īpašnieks **Moni Dejs (Moni Dey)** apsaimnieko 8 ha lielu meža īpašumu. Tieši nelielais meža īpašums, kas atrodas kalnainā apvidū, bijis priekšnosacījums vietas izvēlei mājas celtniecībai.

Tā kā Moni galveno vēribu pievērš dabas vērtībām un rekreācijai un neplāno mežizstrādi, tad īpašuma sertifikācija nav aktuāla. Tomēr tā ir iespēja saņemt profesionālu padomu meža apsaimniekošanā, tāpēc kopā ar vietējo speciālistu viņi izstrādājuši apsaimniekošanas plānu un vēlāk arī meža rekreācijas taku projektu. Jāatzīmē, ka takas ierīkotas ar speciālas atbalsta programmas līdzfinansējumu, kas sedza pusi no izmaksām. Par savu iegūto pieredzi Moni stāstīja vienā no meža īpašnieku semināriem, kas galvenokārt pulcēja apkārtējos zemes īpašniekus. Semināra dalībniekiem bija ne tikai iespēja apskatīt izmantojamās darba rīkus, bet iepazīties arī ar literatūru, kas jāņem vērā taku plānošanā, kā arī uzzināt par praktiskajiem darbiem un atziņām, kas būtu jāņem vērā taku veidošanā.

Viens no smagākajiem darbiem ir zemsedzes noņemšana, kas prasījis divreiz vairāk laika nekā sākotnēji plānots. Vislielākais šķērslis ir koku saknes, ko tomēr nevajadzētu atsegt. Takai jāvirzās pa dabiskām līnijām, tāpēc tā ne vienmēr perfekti sakrīt ar plānā iezīmēto. Ja taka domāta plašākam apmeklētāju lokam, tad nāksies domāt ne tikai par krūmu izciršanu un to celmu izplēšanu, bet arī par kāda lielāka koka nociršanu. Drošībai tomēr jābūt pirmajā vietā.

Lele Vilkriste
LVMI „Silava”

Foto: L. Vilkriste

Sumināti Meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” laureāti

Pasniedzot balvas „Zelta čiekurs”, aprīļa sākumā jau devīto gadu pēc kārtas tika godināti meža nozares izcilākie ļaudis. Šī balva ir augstākā atzinība par sasniegumiem meža nozarē. Gada balvas ieguvējiem tiek pasniegts lielais „Zelta čiekurs”, savukārt pārējiem laureātiem – mazais „Zelta čiekuriņš”.

„Zelta čiekuru” **par mūža ie-guldījumu** Valsts prezidents Andris Bērziņš pasniedza Līgonim Bambem, Regīnai Iv-bulei, Rudītei Kuškei, Jurim Ķeviņam un Jurim Spārem.

Savukārt balvas **par ilgtspē-jīgu saimniekošanu** laureāti ir Kandavas novada meža īpaš-nieks Viesturs Valdis Dreima-nis, Gulbenes novada meža īpašnieks Guntis Grīnšteins un Tukuma novada meža īpašnieks Dzintars Laivenieks. Lielo balvu saņēma Dzintars Laivenieks. Balvas pasniedza zemkopības ministre Laimdo-ta Straujuma.

Nominācijā **par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā** laureāti ir Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūta direktora viet-nieks, Testēšanas laboratoriju

vadītājs Kārlis Būmanis, Latvi-jas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks Āris Jansons un SIA „Ceļu eksperts” valdes loceklis Jānis Kivilands. Lielo balvu vadošajam pētniek-am Ārim Jansonam pasnie-dza Latvijas Zinātņu akadē-mijas prezidents, akadēmiķis Ojārs Spārītis.

Meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” **par inovatīvu uzņēmējdarbību** laureātus AS „Elīza K”, SIA „Kurekss” un SIA „Niedrāji MR” sveica Lat-vijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs. Lielo balvu saņēma SIA „Kurekss”.

Mazā „Zelta čiekura” ie-guvējs un MKPC sadarbības partneris **Guntis Grīnšteins**: „Esmu ļoti pārsteigts un ie-priecināts par to, ka saņēmu šo balvu. Jāteic, ka toreiz, 1992.gadā, kad sāku saimnie-kot mežā, skatījos, kur dzīve pati man piedāvā pagrieziena punktus. Lielu impulsu deva speciālisti – Pēteris Drozdovs un Jānis Tomsons no Valsts meža dienesta. Ar MKPC sa-darbojos aptuveni septiņus gadus. Bez tam ļoti daudz es-mu apguvis pašmācības ceļā,

lasot literatūru. Ir prieks par saņemto balvu, gandarījums un arī stimuls kaut ko darīt tā-lāk. Jau maijā tiek plānots se-minārs skolēniem. Man ir pa-tīkami, ka pats iekļuvu „Zelta

čiekura” laureātu skaitā, kā arī atzīstu to panākumu, ko guva Gada balvas ieguvējs, būdams profesionāls meža apsaimnie-kotājs. Man ir, uz ko tiekties nākotnē.”

Guntis Grīnšteins mazā „Zelta čiekura” ieguvējs un MKPC sadarbības partneris

Foto: ZM arhīvs

Meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” laureāti

Meža ABC – kopā nākotnes mežam!

Kurzemes meža nozares speciālisti 17. un 18. maijā aicina uz lielāko un interesantāko Meža dienu pasākumu Kurzēmē – **Meža ABC**, kas norisināsies atbilstoši 2013.gada Meža dienu devīzei „Kopā nākotnes mežam!”.

Šogad pasākums notiks Kuldīgas novada Padures pagastā un to organizē meža īpašnieku biedrība „Meža konsultants”. Pasākumu veltām Meža dienu 85. un Latvijai 95. dzimšanas dienai.

Uz pasākumu Meža ABC aicina meža īpašnieku biedrība „Meža konsultants” sadarbībā ar Meža attīstības fondu, Valsts meža dienesta Dienvid-kurzemes un Ziemeļkurzemes virsmežniecībām, Latvijas kok-rūpniecības federāciju, SIA „Krauzers”, SIA „Bergvik Skog”, SIA „Rottneros Baltic”, SIA

„Metsaforest Latvia”, SIA „Kurekss”, SIA „Laskana”, SIA „Mežinieks RS”, kokkopju arboristu biedrību, biedrību „Meža projekti”, Meža konsultāciju pakalpojumu centru un vēl vairāk kā 40 uzņēmumiem un organizācijām.

17.maijā pasākums domāts skolēniem ar mērķi iepazīstināt, ieinteresēt un izglītēt skolēnus no Kuldīgas, Skrundas, Alsungas, Saldus, Aizputes, Liepājas, Ventspils, Talsu, Tukuma un citiem novadiem par meža audzēšanas ciklu un procesiem mežā. Šajā dienā meža ābecē ieskatīsies vairāk kā 1000 skolēnu, no kuriem, man ļoti gribas cerēt, veidojas arī nākamie meža īpašnieki.

Savukārt 18.maijā pasākumā gaidīsim meža īpašniekus, ģimenes, visus interesentus! Iepazīstināsim ar dažādām meža

Foto: no S. Vaivades arhīva

Meža īpašnieku biedrības „Meža konsultants” organizētā pasākuma Meža ABC simbols ir gudrā pūce

apsaimniekošanas aktivitātēm, sniegsim pozitīvus piemērus meža apsaimniekošanā, ģimenēm piedāvāsim aktīvu atpūtu mežā. Darbosies zaļais tirdziņš – fantastiska iespēja iegādāties izstrādājumus no meža materiāliem, kādu košumkrūmu vai puķes gaisa dārzam!

Pasākuma norises vieta:

Kuldīgas novads, Padures pagasts, „Struņķukrogs”, kas atrodas Kuldīgas–Ventspils šosejas malā (12 km no Kuldīgas).

Uz tikšanos Meža ABC!

Sigita Vaivade,
pasākuma „Meža ABC”
vadītāja
Meža īpašnieku biedrība
„Meža konsultants”

Jauni noteikumi koku ciršanai mežā

Vairs nav ierobežots kailcirtes cirsmas maksimālais platums, bet noteikta kailcirtes cirsmas maksimālā platība

Šogad ar 1. janvāri spēkā ir jaunie „**Noteikumi par koku ciršanu mežā**” (18.12.2012. MK noteikumi Nr.935).

Noteikumos iekļautas normas, kas attiecas uz koku ciršanu, bet līdz šim bija noteiktas vairākos citos noteikumos: dabas aizsardzības prasības koku ciršanai (iepriekš bija dabas aizsardzības noteikumos), apliecinājumu izsniegšanas kārtība (iepriekš bija MK noteikumos par meža inventarizāciju), apliecinājuma derīguma termiņš (iepriekš bija atsevišķi MK noteikumi).

Dabas aizsardzības prasības attiecinātas uz visiem ciršu veidiem. Jaunums, kam meža īpašniekiem noteikti vajadzētu pievērst uzmanību – kailcirti vairs nedrīkst veikt mežaudzēs, kur valdošā koku suga ir ozols, liepa, kļava, goba, vikсна vai skābardis.

Apliecinājums koku ciršanai

Noteikumi paredz, ka iesniegumu apliecinājuma saņemšanai var iesniegt un apliecinājumu izsniegt elektroniska vai papīra dokumenta formā, elektroniska ieraksta veidā Meža valsts reģistrā saskaņā ar noslēgto vienošanos par datu apmaiņu elektroniskā veidā. Paredzēts, ka ar 2015. gada janvāri lēmumu par apliecinājuma izsniegšanu varēs paziņot arī publiskajā reģistrā Valsts meža dienesta tīmekļa vietnē, kam būs publiska ticamība.

Apliecinājums ir derīgs divus kalendāra gadus no tā izsniegšanas gada, cērtot kokus sanitārajā cirtē, ja Valsts meža die-

neests nav noteicis īsāku derīguma termiņu, un trīs kalendāra gadus no tā izsniegšanas gada, cērtot kokus pārējās cirtēs.

Noteikumos iekļauts jaunums, kas nosaka kārtību koku ciršanai ainavu cirtē, atmežošanas cirtē un izlases cirtē.

AINAVU CIRTE

Ainavu cirti cērt meža ainavisko vērtību atsegšanai un uzturēšanai, dabas un kultūrvēstures objektu atsegšanai, skatu perspektīvu atbrīvošanai un ainaviski vērtīgu skatu veidošanai, kopšanai, pameža un paaugas retināšanai caurredzamības iegūšanai, mežmalu veidošanai, mozaīkveida ainavas atjaunošanai un uzturēšanai.

Jaunajos noteikumos ir atrunāti nosacījumi, kas jāievēro, lai ainavu cirtē būtu atļauta gadījumos, kad ir paredzēts cirtes rezultātā mežaudzes šķērslaukumu samazināt zem minimālā šķērslaukuma vai ainavu cirtes cirsmas platība pārsniedz vienu hektāru un mežaudzes šķērslaukumu samazina zem kritiskā šķērslaukuma.

Ainavu cirti aizliegts cirst Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā, aizsargjoslās gar purviem un mikrolieģumu buferzonās.

ATMEŽOŠANAS CIRTE

Ir noteikts, ka kokus atmežošanas cirtē cērt, ja persona ir saņēmusi kompetentas institūcijas izdotu administratīvo aktu, kas tai piešķir tiesības mežā veikt būvniecību, iegūt derīgos izrakteņus, ierīkot lauksaimniecībā izmantojamo zemi vai

atjaunot īpaši aizsargājamo biotopu.

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā atmežošanas cirtē izcērt tikai tos kokus, kas būvniecības dokumentācijā norādīti kā izcērtamie koki. Atmežošanas cirtē nepiemēro dabas aizsardzības prasības.

IZLASES CIRTE

Izlases cirtē – galvenās cirtes izpildes veids – ar kuru gada laikā no tās uzsākšanas mežaudzes šķērslaukums netiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu (Meža likuma 1.panta 14.p.). Izlases cirtē, ja mežaudzes šķērslaukums netiek samazināts zem kritiskā šķērslaukuma, vairs nav jāgatavo cirsmas skice un nav jāiezīmē platība. Veicot izlases cirti, var veidot līdz 0,2 ha lielus atvērumus, kuros šķērslaukums kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu pie nosacījuma, ka kopējais mežaudzes šķērslaukums nav samazinājies zem kritiskā šķērslaukuma.

Izlases cirtes paņēmieni, ar kuru mežaudzes šķērslaukums tiek samazināts zem kritiskā šķērslaukuma platībā, kas pārsniedz maksimālo kailcirtes cirsmas platību, atļauts veikt, kad cirtmā zem mežaudzes vainagu klāja augošo meža tipam atbilstošās koku sugas koku skaits atbilst atjaunotas mežaudzes kritērijiem un to vidējais augstums sasniedzis lapu kokiem vismaz vienu metru, bet skuju kokiem vismaz 0,5 metrus. Platību skaita kopā ar

piegulošajām mežaudzēm, ja kopējā robeža ir garāka par 50 metriem.

Cērtot kokus izlases cirtē teritorijās, kur aizliegta kailcirtē, mežaudzes šķērslaukumu nesamazina zem kritiskā šķērslaukuma, kas reinizāts ar koeficientu 1,5. Bet, ja silā, mētrājā, lānā, grīnī, slapjajā mētrājā, viršu ārenī, viršu kūdrenī, mētru ārenī, mētru kūdrenī un damaksnī mežaudzē zem vainagu klāja, rēķinot uz cirsmas hektāru, aug vismaz 1000 vismaz vienu metru augstas nākamās paaudzes priedes, mežaudzes šķērslaukumu nesamazina zem kritiskā šķērslaukuma. Nosakot mežaudzes šķērslaukumu teritorijās, kur aizliegta kailcirtē, ieskaita visus kokus, kuru augstums ir vismaz 12 metru.

ŠĶĒRSLAUKUMA NOTEIKŠANAS KĀRTĪBA

Noteikumos ir precizēta šķērslaukuma noteikšanas kārtība, kas paredz, ka šķērslaukumu attiecina uz visu nogabalu vai visu cirtmā iekļauto nogabala daļu. Kokmateriālu treilēšanas un pievešanas ceļu platība tiek ieskaitīta mežaudzes platībā. Mežaudzes kritisko šķērslaukumu nosaka atsevišķi tad, ja mežaudzes šķērslaukums samazināts zem kritiskā šķērslaukuma atsevišķā cirtmā daļā, kuras platība lielāka par 0,2 hektāriem.

Ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem mežaudzi ir aizliegts nocirst kailcirtē un mežaudzes vecums ir vismaz 70 gadu, mežaudzes minimālā šķērslauku-

ma skaitlisko vērtību (atrodama noteikumu 1. pielikumā) reizina ar koeficientu 0,8.

Mežaudzēm, kuru pirmajā stāvā augošo valdošās koku sugas koku vidējais augstums ir 2-12 m, samazinātas minimālā šķērslaukuma skaitliskās vērtības (noteikumu 2.pielikumā).

GALVENĀ CIRTE

Ar likumu "Grozījumi Meža likumā" mainīta galvenās cirtes caurmēra definīcija*. Tāpēc līdzšinējās galvenās cirtes caurmēra skaitliskās vērtības noteiktas atbilstoši mežaudzes pirmajam stāvam**, nevis valdaudzei***, kā tas bija iepriekš.

Noteikts, ka galveno cirti pēc caurmēra necērt īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu.

Galvenās cirtes caurmēru nosaka valdošās koku sugas pirmā stāva kokiem. Saglabātas līdz šim piemērotās caurmēra noteikšanas metodes – parauglaukumu metode un visu valdošās koku sugas pirmā stāva koku caurmēra uzmērīšanas metode. Strīda gadījumā galvenās cirtes caurmēra noteikšanai izmanto visu valdošās koku sugas pirmā stāva koku caurmēra uzmērīšanas metodi.

Stājoties spēkā jauniem noteikumiem, vairs nav ierobežots kailcirtes cirtes maksimālais platums un visos meža tipos noteikta kailcirtes cirtes maksimālā platība:

▲ silā, mētrājā, lānā, damaksnī, vēri un gāršā – 5 hektāri;

▲ pārējos meža tipos – 2 hektāri;

▲ ja silā, mētrājā un lānā atstāj ne mazāk kā 20 priedes sēklas koku (sēklas ražojoši, dzīvotspējīgi koki ar taisniem stumbriem un labi attīstītiem vainagiem) uz katru cirtes platības hektāru, – 10 hektāri;

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā esošajos mežos – 2 hektāri.

Saglabāta iespēja cirtmā apvienot meža tipus ar piecu hektāru un divu hektāru kailcirtes cirtes maksimālo platību. Ja, plānojot cirtsmu, vienā nogaba-

lā paliek nenocirsta ne vairāk kā 0,3 hektāru liela platība, pieļaujama šīs platības iekļaušana cirtsmā, neievērojot iepriekš minētos ierobežojumus.

Kailcirtes cirtsmas izvieto tā, lai plānotās kailcirtes cirtsmas platība un plānotajai kailcirtēi piegulošajās platībās esošo mežaudžu platība, kurās ir spēkā apliecinājums vai reģistrēts iesniegums koku ciršanai kailcirtē, kopā nepārsniedz noteikto maksimālo kailcirtes cirtsmu platību.

Ja vienā nogabalā izvieto vairākas kailcirtes cirtsmas un to kopējā platība pārsniedz noteikumu maksimālo kailcirtes cirtsmas platību, minimālais attālums starp cirtsmām ir 90 metru.

Kā atdalošs elements kailcirtes cirtsmu izvietošanai vienā zemes vienībā nav uzskatāmi:

▲ meža infrastruktūras objekti - autoceļš, dabiska brauktuve, grāvis un stiga;

▲ elektronisko sakaru tīklu gaisvadu līnijas, pazemes elektronisko sakaru tīklu līnijas un kabeļu kanalizācija;

▲ elektrisko tīklu gaisvadu līnijas ar nominālo spriegumu līdz 20 kilovoltiem un elektrisko tīklu kabeļu līnijas;

▲ siltumtīkli, ūdensvadu un kanalizācijas tīkli un gāzesvadi.

Minimālais vecums, kāds plānotai kailcirtēi piegulošajās platībās esošai atjaunotajai mežaudzei jāsasniedz, lai plānotā kailcirtē būtu atļauta, ir trīs gadi. Sējot vai stādot atjaunotas mežaudzes ir vienu gadu vecas gadā, kad mežaudzi atzist par atjaunotu. Atjaunotās mežaudzes vecumu nosaka pēc Meža valsts reģistra datiem.

Noteikumos paredzēti stingrāki nosacījumi kailcirtes cirtsmas izvietošanai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā.

Par neproduktīvu mežaudzi jaunajos noteikumos uzskata:

par 40 gadiem vecāku priežu, egļu vai bērzu mežaudzi ar apses, baltalkšņa, vītolu piemistrojumu vairāk par 40%;

▲ par 70 gadiem vecāku priežu mežaudzi ar bērza, baltalkšņa un vītolu piemistrojumu vairāk par 40%;

▲ egļu mežaudzi 30 līdz 60 gadu vecumā ar egļu īpatsvaru 80% un vairāk no koksnes krājas, ja tā atbilst īpašiem nosacījumiem, kas raksturo brūkošas, bezperspektīvas egļu mežaudzes;

▲ mežaudzi līdz 6m augstumam, kurā vairāk nekā 60% koku ir meža dzīvnieku, kaitēkļu, stumbra vai sakņu slimību bojāti;

▲ galvenās cirtes vecumu vai caurmēru nesasniegušu mežaudzi, kurā augtspējīgo koku šķērslaukums ir mazāks par kritisko šķērslaukumu, ko cērt saskaņā ar Meža likuma 11.pantā noteikto kārtību.

Strīdus gadījumos mistrojumu nosaka, uzmērot visus mežaudzes pirmā stāva kokus.

Par neproduktīvām nav atzīstamas mežaudzes ar neproduktīvo koku sugu mistrojumu, kas atrodas virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās 50 metru platā joslā, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, mežu aizsargjoslās ap pilsētām, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā.

Mežaudzēs ar neproduktīvo koku sugu mistrojumu un bezperspektīvās egļu mežaudzēs ievēro kailcirtes maksimālās platības ierobežojumus un kailcirtes cirtsmu izvietošanas nosacījumus.

SAUSU UN BOJĀTO KOKU CIRŠANA

Noteikta sausu un bojāto koku ciršanas kārtība, papildinot bojāto koku uzskaitījumu ar:

▲ slīpiem un/vai noliektiem kokiem (koki, kuru galotne ir pastāvīgi novirzījusies no vertikālās ass vairāk par 30 grādiem vai stumbra apakšējā trešdaļa – vairāk par 15 grādiem);

▲ gāztiem kokiem (koks, kura sakņu sistēma ir izcelta no augsnes);

▲ sausiem kokiem (koks bez zaļas lapotnes (vasas) ar sausu, nedzīvu lūksni; koks, kam ir pilnīgi vai daļēji nokritis miza; sauso koku celmi nesulojas un nesveķo).

Ja bez apliecinājuma cērt sausus un gāztos kokus mežaudzē, kuras augtspējīgo ko-

ku šķērslaukums ir lielāks par kritisko šķērslaukumu, katru gadu pirms koku ciršanas uzsākšanas meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir par koku ciršanu paziņot Valsts meža dienestam. Cērtot kokus, saglabā noteikumos minētos bioloģiski nozīmīgos meža struktūras elementus, ja tādi ir.

Ja zemes vienībā nav veikta meža inventarizācija, sauso, bojāto un gāzto koku ciršanai nepieciešams no Valsts meža dienesta saņemt apliecinājumu. Koku ciršanas kārtība ārķārtējās situācijās noteikta Meža likumā un no noteikumiem izņemta.

Cirtmai, kur cirtes rezultātā mežaudzes vai tās daļas šķērslaukums samazinās zem kritiskā šķērslaukuma (izņemot gadījumu, ja izlases cirtē veido 0,2 hektāru un mazākus atvērumus), sagatavo cirtsmas skici. Plašāk par to, ko ietver skice, var izlasīt noteikumos.

Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs cirtsmas skices sagatavotājam uzrāda zemes vienības ārējo robežu vai robežposmus plānotās cirtsmas tiešā tuvumā. Ja zemes vienības ārējā robeža (robežzīmes, robežstīgas) cirtsmas tiešā tuvumā mežā nav saglabājusies vai nav ierīkota atbilstoši normatīvajiem aktiem par zemes kadastrālo uzmērīšanu, meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs pirms cirtsmas skices sagatavošanas atjauno robežu atbilstoši normatīvajiem aktiem par zemes kadastrālo uzmērīšanu.

*galvenās cirtes caurmērs – mežaudzes valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējais caurmērs 1,3 metru augstumā, kas jāsasniedz, lai mežaudzi varētu cirst galvenajā cirtē pirms galvenās cirtes vecuma sasniegšanas.

**pirmās stāvs – mežaudzes augstāko koku kopa, kuras augstums no stāva vidējā koku augstuma atšķiras ne vairāk par 20%.

***valdaudze – mežaudzes koki ar lielāko koksnes krāju, kuru augstums neatšķiras vairāk par 10 % no to vidējā augstuma.

Jekaterīna Blaua,
MKPC Sēlijas nodaļas
vadītāja vietniece

Lauksaimniekiem pavasaris ir sējas laiks, un ražas ievākšana sākas jau tā paša gada vasaras otrā pusē. Mežā ražas aprites cikls ir daudz, daudz ilgāks. Lai mežiniekiem ilgi gaidītais un plānotais brīdis nenestu lieku stresu, sarūgtinājumu un apkrāpības izjūtu, par cirsmas izstrādi jādomā savlaicīgi, apsverot visus „par” un „pret”.

Visbiežāk uzdotais jautājums ir – kā pareizāk rīkoties? Vai izstrādāt mežu, ligstot darbaspēku un pēc tam pārdodot jau gatavus sortimentus krautuvē, vai pārdot augošus kokus kādai mežizstrādes firmai? Viennozīmīgas atbildes uz šo jautājumu nav. Katram meža īpašniekam pašam ir jāapzinās savas iespējas un vēlmes.

JA KOKUS PĀRDOD KRAUTUVĒ

Izvēloties šo variantu, jāreķinās, ka tas prasīs daudz laika no paša saimnieka. Lai arī cik profesionāla brigāde tiks nolīgta darbam, atbildīgs par darba kvalitāti tomēr būs pats īpašnieks. Var gadīties, ka ne kvalificēti strādnieki neprofesionāli sagarumos stumbrus un vērtīgi koki tiks sagatavoti mazāk vērtīgos sortimentos. Piemēram, ja zāgbaļķu un finierkluču vietā sagatavo papīrmalku, tās cena ir ievērojami zemāka. Uz pašu saimnieku gulstas atbildība, kā sagatavotos materiālus pievedīs līdz krautuvei. Ja mežs ir staigns, pievešanas attālums liels un nav piemērota mežizstrādes traktora, tas var izvērsties par lielu problēmu.

Ja cilvēkam ir pietiekami daudz laika, ko darbu vadīšanai veltīt, ir pietiekamas zināšanas vai vismaz vēlme tās iegūt un ja mežs neatrodas pārāk tālu no dzīvesvietas, šādā veidā, protams, iespējams nopelnīt vairāk, jo savu „algū” par patērēto laiku jau parasti nerēķinām. Šāds cirsmu izstrādes veids būs piemērots, piemēram, zemnieku saimniecībai, kuras strādnieki ziemas apstākļos ir mazāk nodarbināti. Arī īpašniekam šis laiks ir relatīvi brīvs, tādēļ, kā tas no seniem laikiem pieņemts, ziemā var nodarboties ar mež-

Foto: A. Šemberga

Pārdodot augošus kokus saprātīgs saimnieks vispirms cirsmu izdastos

izstrādi. Vienīgā piebilde – strādniekiem jābūt šajā darbā apmācītiem un jābūt tiesībām.

PIRMS PĀRDOŠANAS JĀIZDASTO

Izvēloties pārdot augošus kokus, saprātīgs saimnieks cirsmu pirms pārdošanas vispirms izdastos, lai zinātu, kādi sortimenti un cik lielā daudzumā no tās iegūstami. To ir svarīgi zināt arī uzņēmumam, kurš cirsmu pērķ, lai zinātu, cik lielu samaksu var solīt. Nereti firmas piedāvā šo darbu veikt pašas par saviem līdzekļiem, tā sakot, bonusā. Ja īpašnieks cirsmu nolēmis pārdot konkrētam izstrādātājam, neierobežoti uzticoties, nav garantijas, ka jums piedāvās visaugstāko cenu. Pēc pieredzes var teikt, ka nav tādas firmas, kas visos gadījumos piedāvā visaugstāko cenu. Vienai firmai vairāk interesē, piemēram, finierkluči, citai ir labs noiets skuju koku zāgbaļķiem un viņi maksā augstākas cenas par kvalitatīvām skuju koku cirsmām. Savukārt firmas, kurām ir savas ostas piestātnes, piedāvā labas cenas par papīrmalku.

Tādēļ, lai iegūtu visaugstāko iespējamo cenu par izaudzēto mežu, ieteikums meža īpašniekam vispirms tomēr veikt koku uzmērīšanu par saviem līdzekļiem un tad veikt cenu aptauju.

Augošu koku uzmērīšana vai dastošana ir darbs, kas jāveic speciālistam. Dastojot ne tikai tiek uzmērīts koku caurmērs, bet iespēju robežās arī novērtēta stumbru kvalitāte – malkas koks, lietkoks, daļēji bojāts u.tml. Mērīšanu veic 1,3 m augstumā no sakņu kakla, t.i., vietas, kur virs saknes sākas taisnais stumbrs. Pieliekot dastmēru pie stumbra augstāk vai zemāk, stumbra diametrs izmainās. Tikpat svarīgs rādītājs ir koku vidējais augstums, kas dažādās vietās var būt ļoti atšķirīgs. Atkarībā no koku augstuma noteikšanas precizitātes cirsmas novērtējumā pārdodamais apjoms var atšķirties pat 20% robežās. Savukārt prognozējamo kokmateriālu sadalījumu pa sortimentiem ietekmē sortimentu specifiskācija, kas ievadīta vērtēšanas programmā. Saņemot standartveida cirsmas novērtējumu,

pasūtītājs šos lielumus vispār neredz, bet tie lielā mērā nosaka iznākumu. Tādēļ ir svarīgi, novērtējot cirsmu, piesaistīt neatkarīgu speciālistu, kurš ir pietiekami kompetents, nav saistīts ar cirsmu uzpircējiem un kura interesēs nav rezultātus kaut kādā veidā falsificēt.

Lai pasūtītājs būtu pilnīgi pārliecināts par veiktā darba profesionalitāti, viņš var vērsties pie sertificēta augošanas koksnes krājas un kvalitātes vērtētāja. Sertifikātus vērtētājiem izdod Latvijas Koksnes kvalitātes ekspertu savienība. Pretendenti tiek apmācīti maksas kursos un sertifikāta saņemšanai kārtro eksāmenu. Ja vēlāk profesionālās darbības gaitā atklājas kļūdas speciālista darbā, viņš sertifikātu var zaudēt, un tas uzliek papildus atbildību. Sertificēto dastotāju sarakstu var atrast ekspertu savienības mājas lapā www.lkkes.lv. Protams, tas nenozīmē, ka kvalitatīvus mērījumus nevarētu veikt arī speciālists, kuram šāda sertifikāta nav. Sertifikāts drīzāk apliecina to, ka pakalpojumu sniedzējs ar dastošanu nodarbojas profesionāli. Jāpiebilst, ka sertificēta uzmērītāja pakalpojumi ir obligāti pašvaldībām, kuras pārdod cirsmas izsolē.

KĀ PAŠAM VEIKT CENU APTAUJU?

Par cirsmu pārdošanu interneta izsolē esam rakstījuši jau iepriekš. Taču, ja saimnieks kaut kādu apsvērumu dēļ nevēlas šādu pakalpojuma veidu izmantot, iespējams cenu aptauju veikt arī pašam.

Saņemot cirsmas novērtējuma datorizdruku, meža īpašnieks var uzzināt paredzamo pārdodamās koksnes apjomu un tā sadalījumu pa sortimentiem. Ja cirsmas novērtēta programmā „Mežvērtē”, iespējams uzzināt arī orientējošu cirsmas cenu. Cenu aprēķinā par pamatu ņemtas a/s „LVM” sortimentu un pakalpojumu cenas, tādēļ cilvēkam jāapzinās, ka datorizdrukā minētās cenas ir orientējošas. Reālo cenu, par kādu cirsmu izdosies pārdot, nosaka vēl virkne citu apstākļu – pievešanas attālums

Virszemes ūdensteču aizsargjoslas un regulētas ūdenstece

Šogad, sākot ar 1.janvāri stājas spēkā MK noteikumi Nr. 936 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”, kuri vairs neparedz terminu „aizsargājama zona gar ūdeņiem”.

Tagad mežu apsaimniekošanu ūdensteču aizsargjoslās nosaka Aizsargjoslu likums. Aizsargjoslu izdalīšanas mērķis nav mainījies, un tas ir – saglabāt apvidum raksturīgo ainavu, aizkavēt augsnes erozijas procesu attīstību un arī mazināt piesārņojuma ietekmi uz ūdens ekosistēmām. Ne mazāk svarīga ir saimnieciskās darbības ierobežošana applūstošajās teritorijās.

AIZSARGJOSLU PLATUMI

Aizsargjoslu minimālie platumi ūdenstecēm lauku apvidos ir atkarīgi no ūdensteču garumiem pēc Aizsargjoslu likuma, bet pilsētās un ciemos to nosaka Aizsargjoslu likums un novada teritoriālais plānojums. Ūdenstecēm ar applūstošu teritoriju aizsargjosla ir ne mazāk kā visas applūstošās teritorijas platums. Piemēram, Bērzes upes kopgarums ir 117,1 km. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu upes aizsargjosla ir 300 m plata josla katrā krastā vai applūstošās teritorijas platumā lauku apvidos, bet, upei tekot caur Dobeles pilsētu un vairākiem ciemiem šajās teritorijās, tiek

un citi apstākļi, piemēram, vai pievedot jāšķērso arī kaimiņu īpašumi u.tml. Cenas svārstās atkarībā no sezonas. Pavasarī un vasaras sākumā tās būs zemākas, it sevišķi, ja cērtamajā audzē lielāks bērzu vai ošu īpatsvars. Šādas cirsmas tiks izstrādātas tikai rudenī, un firmai līdz tam laikam par cirsmu iztērētā nauda būs „iesaldēta”. Lai noskaidrotu reālo visaugstāko piedāvāto cenu, „prece” jāpiedāvā vairākiem pircējiem. Gala cenu viņi pateiks tikai pēc cirsmas apskates dabā. Tad arī saimnieks varēs pieņemt lēmumu, kuram no pretendentiem to pārdot. Saprātīgs saimnieks bez piedāvātās cenas, protams, ņems vērā arī pircēja reputāciju un par nezināmām firmām

noteikta 10 m plata aizsargjosla katrā krastā vai applūstošās teritorijas platumā.

Applūstošās teritorijas grafiski attēlotas novada teritoriālajos plānojumos, ar kuriem var iepazīties novada mājas lapā vai uz vietas novada pašvaldībā. Aizsargjosla tiek mērīta no pamatkrasta. Ja ir izteikts stāvkrasts (> par 25-30 grādiem), tad no tā augšējās krants.

IEROBEŽOJUMI, KO NOSAKA AIZSARGJOSLU LIKUMS

Atgriežoties pie mežu apsaimniekošanas aizsargjoslās, jāievēro ierobežojumi, ko nosaka Aizsargjoslu likums: 50 m platā joslā no ūdenstece aizliegtas kailcirtes, t. sk., 10 m platā joslā arī galvenā cirte, izņemot koku ciršanu ārkārtas situāciju seku likvidēšanai, kā arī vējgāžu, vējlaužu un snieglaužu seku likvidēšanai. Tas nozīmē, ka 50 m joslā atļauta sanitārā cirte pēc VMD sanitārā atzinuma saņemšanas. Bez tam 50 m platā joslā ir atļauta sanitārās cirtes un kopšanas cirtes. Sanitārās cirtes ir pat ieteicamas, jo upju pielūžņošana samazina bioloģisko daudzveidību, radot aizsprostus un izmainot ūdens tecējumu.

Noteikumi par koku ciršanu mežā nosaka, ka mežaudzēs, kur valdošā suga ir ozols, liepa,

vispirms ievāks ziņas, lai nenāktos saskarties ar negodīgiem uzņēmējiem.

KĀ PĀRDOT KOPŠANAS CIRTĪ?

Ja izstrādājama kopšanas cirte, īpašnieki parasti izvēlas citu pieeju. Protams, iespējams arī kopšanas cirti izdastot pilnībā, iezīmējot arī tehnoloģiskos koridorus, un precizēt pārdodamo apjomu jau pirms darījuma. Taču īpašniekam jārēķinās, ka vislabāk izcērtamos kokus var noteikt izstrādes gaitā, tiesa, ar noteikumu, ka darbu veic profesionāli cirtēji. Tādēļ var gadīties, ka ciršanai izzīmētā koka vietā nākas nocirst kādu citu. Ņemot to vērā, firmas nereti piedāvā atšķirīgu norēķinu variantu par kopša-

ņķava, goba, vīksna vai skābardis, ir aizliegta kailcirte. Aizlieguma mērķis – saglabāt Latvijā neskartas vēl atlikušās šo sugu audzes. Tas attiecas gan uz mežiem aizsargjoslās, gan pārējām mežaudzēm.

Ieaudzējot mežu aizsargjoslā, kad tiek sēta vai stādīta egle, darbojas ierobežojums. Jāņem vērā, ka 25 m platumā gar ūdenstece krastu ieaudzēto egļu skaits nedrīkst pārsniegt 90% no kopējā ieaugušo kociņu skaita. Tas tāpēc, lai mazāk pakļautu krasta joslu dabas stihiju iedarbībai un augsnes erozijai, zinot, ka eglēm ir sekla sakņu sistēma un tās viegli padodas vēja iedarbībai.

EKSPLUATĀCIJAS AIZSARGJOSLAS

Latvijā lielam skaitam ūdensteču ir veikta un turpinās meliorācija, kuras rezultātā tiek regulēti atsevišķi ūdensteču

posmi vai speciāli raktas gultnes. Pēc darbu veikšanas ir noteiktas ekspluatācijas aizsargjoslas, kas meža zemēs ir atbērtnes pusē 8-10 metru attālumā no ūdensnotekas krotē. Meža īpašnieka pienākums ir šo ekspluatācijas aizsargjoslu turēt tīru no apauguma. Pēc meliorācijas veikšanas vai reizē ar meliorāciju nekustamā īpašuma robežplānā jāveic izmaiņas – zeme zem atbērtnes no meža jāpārliet uz zemi zem ūdeņiem un tās apsaimniekošanai jāievēro 02.05.2012. MK not. Nr.309 „Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža”. Ūdensteču regulētajos posmos atbērtnes pusē aizsargjoslu sāk mērīt no atbērtnes ārējās malas un ievēro meža apsaimniekošanas prasības aizsargjoslās.

Sarmīte Jankovska,
Zemgales virsmežniecības inženiere vides aizsardzības jautājumos

Tagad mežu apsaimniekošanu ūdensteču aizsargjoslās nosaka Aizsargjoslu likums

nas ciršu izstrādi. Sākumā pārdevējam samaksā kādu konstantu, pašu zemāko iespējamo summu par konkrēto cirsmu, galējo norēķinu paredzot tad, kad visi materiāli pievesti un zināms precīzs izcirstais apjoms. Cik lielā mērā īpašnieks konkrētai firmai uzticas, protams, ir viņa paša ziņā, bet, lai nenāktos savās cerībās uz pārdodamo peļņu vilties, ieteicams orientējošu apjomu noskaidrot pirms cirsmas pārdošanas. To var izdarīt, visu cirsmu vienlaikus nedastojot, bet uzmērīšanu veicot tikai parauglaukumos, kas izvietoti vienmērīgi cirmā, un pēc tam iegūtos datus pārreķinot uz visu platību. Šādā veidā izcērtamais apjoms tiek noteikts arī valsts mežā.

Ja cirsmā tiek pārdota tikai uz savstarpējas uzticēšanās pamata, pēc tam arī speciālistam vizuāli būs gandrīz neiespējami noteikt, vai firmas uzrādītais apjoms atbilst patiesībai. Lai pēc izstrādes strīdus gadījumā noskaidrotu reāli nocirsto, nāksies veikt celmu uzmērīšanu, un tas ir darbietilpīgs un visai dārgs pasākums.

Pirms cirsmas pārdošanas obligāti noslēdzams pirkšanas – pārdošanas līgums. Par to, kas šajā līgumā iekļaujams un uz ko būtu jāvērs uzmanība, pastāstīsim kādā no nākamajiem „Čiekura” numuriem.

Alda Velvere,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

Sveiki un veseli pavasarī!

Foto: no Z. Kavjeres arhīva

Zeltīte Kavjere kastaņu ziedēšanas laikā

Viss zied, viss plaukst, viss smaržo! Izbaudiet ar acīm! Tās ir mūsu pirmās dziedinātājas. Redzēt krāsas un skaisto – ceļš uz veselību. Izbaudiet ar ausīm! Vējš, mežs, putni, mūzika, skaņa – otrās stiprās zāles. Izbaudiet ar degunu! Aromterapija – trešās stiprās zāles. Šīs trīs zāles strādā ar mūsu gara un ētera ķermeņiem, jo tieši tur sākas visas mūsu slimības, kuras pēcāk parādās mūsu fiziskajā ķermenī. Un tad – izbaudiet ar garšu! Lai visi mīļā Dieviņa dotie labumi tiek mūsu miesai un veselībai. Dariet viegli!

Pastaigas vai no skolas (bodes) nāciena laiku izmantojiet lietderīgi. Pieelpojiet pilnas plaušas ar ievu aromātu un pārnesiet mājas arī kaut ko „kraukļa krājumiem”. Ravējot dārzu, gluži visu nemetiet kompostkaudzē vai rukšubūdā, bet pārlūkojiet – re! – vārpatu saknes, nātres, pienenes, gārsas, virza, naudulis, lauka vijolīte – tas man pašam savai veselībai. Dariet to ar prieku un milestību! Nedod dievs, ja vācot ārstniecības augus, jūs vēl sabojāsi savu veselību! Domām ir liels spēks. Tāpēc dariet to ar milestību!

Tagad par augiem, kuriem nevajadzētu vienaldzīgi paiet garām.

IEVAS

Šim kokam dziedniecisks ir viss – miza, ziedi, lapas, ogas, sula, un der gan iekšķīgam, gan ārējam lietojumam.

▲ **Mizu un lapu novārījumu** izmanto pret caureju, malāriju, reimatisma un podagras sāpēm, arī kā sviedrējošu un temperatūru pazeminošu līdzekli: 10 gramus drogu aplej ar glāzi ūdens, 15 minūtes lē-

ni vāra, lieto pa tējkarotei trīs reizes dienā.

▲ **Mizas novārījums** arī lidz pret ekzēmēm un kašķi, bet iekšķīgi iedarbojas kā spazmatiska klepus mazinātājs, arī kā nomierinošs, tonizējošs, sviedrējošs un diurētisks, pat kā pretcaurejas līdzeklis: 20 gramus mizas vāra 300 gramos ūdens, ieņem pa ēdamkarotei trīs līdz piecas reizes dienā. Jāievēro, ka pārāk stiprs novārījums var izraisīt galvassāpes, reiboni, vemšanu.

▲ **Ievu pumpuru uzlējums vai izvilkums degvīnā** ieziežams pret krampjiem vai ieberzējams pret reimatiskām un podagras radītām sāpēm pirtī.

▲ **Ievziedu tēja** ir līdzeklis pret aknu slimībām, vēdersāpēm un aizcietējumiem, maziņa bronhītu.

▲ **Ziedu uzlējums** – tējkarote ziedu, glāze remdena ūdens, kam ļauj 8 stundas ievilkties – der mutēs gļotādas skalošanai, kā arī kompresēm uz iekaisušām acīm.

▲ **Svaigu lapu kompreses** liek uz augoņiem, arī ap sāpošu galvu – lapas aplipina, ar lakatiņu nosien.

▲ **Svaigi sakasītas mizas** uzlika mazina galvas un zobu sāpes, ārstē arī jostas rozi.

Ievu ziedi, lapas un mizas satur indīgu glikozīdu amigdalinu. Ja drogas nav pareizi sagatavotas vai lietojot tiek pārniegtas norādītas devas, amigdalinam šķēloties, atbrīvojas indīgā zīliskābe, tāpēc no ievām sevišķi jāuzmanās grūtniecības laikā.

KASTANIS JEB ZIRGKASTAŅA – VĒNU DRAUGS

Preparātiem, kas gatavoti no kastaņu drogām, piemīt

pretsāpju, pretiekaisuma un tūsku mazinoša iedarbība. Tie normalizē holesterīna līmeni asinīs un, stiprinot kapilāru sienīgas, novērš trombu veidošanos paplašinātās vēnās, tāpēc galvenokārt uzskatāmi par vēnu zāli, ko lieto gan iekšķīgi, gan ārīgi.

No svaigiem ziediem var gatavot tinktūru. Liek pilnu burku ar ziediem, pārlej ar šņabi, pa reizei saskalinot ļauj ievilkties 3 nedēļas. Ar šādu izvilkumu labi ieberzēt sāpošos muskuļus un locītavas, lai mazinātu reimatisma un podagras izraisītās sāpes. Arī no sausiem ziediem gatavo tinktūru iekšķīgai lietošanai paplašinātu vēnu un hemoroīdu ārstēšanai, klimaktērija izraisītas dzemdes asiņošanas, kā arī zarnu un urīnpūšļa iekaisuma mazināšanai. Tinktūrai 50 gramu drogu aplej ar puslitru degvīna, divas nedēļas atstāj ievilkties, pa laikam saskalojot, un dzer pa 30 līdz 40 pilieniem četras reizes dienā.

▲ **Ziedu novārījums** ir labs līdzeklis pret caureju, iesaka arī pie hroniska bronhīta.

▲ No kastaņu ziediem var **spiest sulu** – tā paplašinātu vēnu gadījumos mazina tromboflebita risku. Amerikāņi uzskata, ka der pie aterosklerozes. Sulu, svaigu vai konservētu, ieņem pa 20 līdz 30 pilieniem trīs reizes dienā, no teikti atšķaidot ar ūdeni.

▲ Tikko plūktas un sasmalcinātas **kastaņu lapas** lieto siltajiem aplikamajiem uz sāpošām vēnām.

▲ **Ziede paplašinātu vēnu komfortam:** svaigi spiestu ziedu sulu uz pusēm atšķaida ar degvīnu, ļauj ievilkties, iemaisa cūku taukos.

▲ **Matu mirdzumam un ādas veselīgumam** iesaka pirtī nopērties ar kastaņu lapu slotiņu un pēc tam izskalot matus ar ūdeni, kurā tā mirkusi.

Kastaņu preparātus pārdozējot, paplašinās acu zīlītes, var sākties vemšana, caureja, nespēks, sirds darbības un kustību koordinācijas traucējumi.

GAIĻBIKSĪTES

Gaiļbiksītes, nevis gaiļpieši, ir skaistas, dzeltenas pīrmas, bet gaiļpieši ir ar ziliem ziediem

– indīgs delfīniju dzimtas augs, kas zied jūlijā. Mūsu pusē savvaļā gaiļpieši nav sastopami.

Tāpēc stāstīšu par garšīgu un veselīgu gaiļbiksīšu lietošanu, jo to virszemes daļas stiprina sirdi, tīra asinis, ārstē elpceļus. Gaiļbiksīšu ziedi gan sirsniņai, gan elpošanai ir ritmizējoši. Ziedos ir gan ēteriskās eļļas, gan citas derīgas vielas – polisaharīdi, karotinoīdi, flavonoidi, saponīni, kas der arī pret iekaisumiem, jo palīdz izvadīt gļotas. Vienā gaiļbiksīšu lapā esot tikpat C vitamīna, cik četros citronos! Droši varat likt salātos, aukstajās zupās un zaļajos mikšļos. Ir daudzas receptes, kurās izmanto gaiļbiksīšu saknes, bet saknes vāc rudenī.

▲ **Organisma attīrīšanas tēja:** 50 gramu jauno gaiļbiksīšu lapu un ziedu, 50 gramu melnā plūškoka galotniņu, 15 gramu nātru lapu, 15 gramu pieneņu sakņu vai lapu kopā ar ziedpumpuriem. Tējkaroti šāda augu maisījuma aplej ar glāzi verdoša ūdens, ļauj trīs minūtes ievilkties. Dienā izmalko divas krūzes, to saturu pēc vēlēšanās var saldīnāt ar medu. Maijā, protams, visas šīs sastāvdaļas vislabāk lietot svaigas – ne vien tējā, bet arī salātos.

ZAĶSKĀBENES

To mūžzaļā virszemes daļa un ziedi mazina gremošanas traucējumus. Tās lieto enterokolīta, aknu slimību un nieru vainu ārstēšanai. Tās palīdz dzīt brūcēm, čūlām un augoņiem, kavē strutojošu procesu attīstību mutē. Lietojot zaķskābenes, sakārtojas vēderdobuma orgānu darbība.

▲ Dzērveņu vietā **morsa pagatavošanai** var izmantot saberztas zaķskābenes – patīkama krāsa, maigi skābena garša.

▲ **Zaķskābenes pie zupām:** gan borščam, gan savvaļas augu zaļajām zupām, pagraba dārzenū vai parasto skābeņu zupai. Skābenes zupā var pat pilnībā aizstāt ar zaķskābenēm, tikai to vajag krietni vairāk. Svarīgi atcerēties, ka tās pievienojamas ēdienam pašās vārīšanas beigās.

▲ **Rasols ar zaķskābenēm** – interesanta garšu saspēle. Veseli ēduši!

Ziedīte Kavjere,
lektore, z/s “Silkalni” īpašniece

KĀPĒC KLŪT PAR MEDNIEKU?

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs jau vairākus gadus organizē mednieku kandidātu un medību vadītāju apmācību vairākos reģionālajos centros. Vairāki simti jauno mednieku jau ir apmeklējuši mācības un veiksmīgi nokārtojuši eksāmenus. Nesen šādus kursus Madonā pabeidza 19 jaunie mednieki un 2 medību vadītāji

Kas pamudināja klūt par jauno mednieku? – Ar šādu jautājumu vērsāmies pie dažiem kursu apmeklētājiem.

Jānis Malta no Mētrienas pagasta: „Esmu zemnieks, vēlos izbaudīt sajūtu, ka pats

esmu mednieks. Ar mežacūkām un staltbriežiem man ir seni rēķini, jo vieni noēd labībai vārpas, bet otri pamanās to vēl izvilāt! Arī mežā visas jaunaudzes pastāvīgi cieš no dzīvnieku postījumiem.”

Laimons Uškurs no Mārcienas pagasta: „Jau padomju laikos (1986.-87.gados) gāju par dzinēju, bet uz medišanu nebiju tik traki iekarsis. Bet tagad gribas pamēģināt pašam būt medniekam. Vairāk mani piesaista medības uz gaidi, kad varu vērot dabu. Vienreiz pat maniju lūsi. Vakaros interesanti pasēdēt. Tad var dzirdēt, just dzīvnieku sasaukšanos, pārvietošanos. Visaktīvākais

„skaņu” brīdis ir ap pulksten 10-11 vakarā. Bet, kamēr neesmu mednieks, neko nevaru medīt. Mājās man ir medību suns – Krievu-Eiropas laika. Pagaidām eju dzinējos mednieku kolektīvā „Valgacis” pie Arņa Rieksta, kur mani nu jau gaida kā mednieku.”

Ģirts Upmalis, vidusskolnieks no Siguldas: „Lai gan vēl mācos Siguldas valsts ģimnāzijas 11. klasē, ar medībām esmu saistīts nu ja kādus 11 gadus. Man ļoti interesē dzīvnieku un putnu vērošana, fotografēšana un patik būt pie dabas, kad var atslēgties no ikdienas dzīves un vienkārši atpūsties. Visus šos gadus eju līdzī tētīm kā dzinējs. No

medībām visvairāk piesaista individuālās medības, kad esi viens pats klusumā, klausies dabas skaņās, vēro putnus, dzīvniekus. Kāpēc es mācos pie jums Madonā? Tāpēc, ka jūsu jauno mednieku kursi notiek tuvu mūsu mednieku kolektīva SIA „Riests” medību objektam Sāvienas „Lielmežā”, kur mēs praktiski pavadām katru nedēļas nogali.”

Pēc vēlēšanās kursanti apmācību var saņemt jebkurā no reģioniem. Lai operatīvāk nokomplektētu kursantu grupas, pieteikšanās tiek organizēta centralizēti. Apmācība notiek 10 līdz 20 cilvēku lielām grupām, un mācības tiek uzsāktas līdz ar pilnas grupas nokomplektēšanos. Kursu programma izstrādāta apmācību veikšanai nedēļas nogalēs vai darbadienu vakaros, pēc nepieciešamības.

Teorijas kurss aptver tēmas par medību likumdošanu un dokumentāciju, ieroču likumdošanu, dzīvnieku bioloģiju un ekoloģiju, uzskaiti, populāciju selekciju un pieaugumiem, biotehniskajiem pasākumiem un postījumu novēršanu, CIC medību trofeju vērtēšanas sistēmu un trofeju pirmapstrādi, medijamo dzīvnieku slimībām, medību tradīcijām Latvijā un pasaulē, šķirnes medību suņiem, jaunākajiem pētījumiem medību saimniecībā. Tēmu saturs izstrādāts tā, lai kursants sekmiģi nokārtotu attiecīgo eksāmenu Valsts meža dienestā, un sniedz būtiskas papildus zināšanu topošajam medniekam vai medību vadītājam. Kursiem tiek pieaicināti vieslektori.

Pēc pilna apmācību kursa apgūšanas apmācības dalībniekam tiek izsniegta izziņa par apmācību, kas ir derīga mednieka vai medību vadītāja eksāmena kārtošanai Valsts meža dienestā.

Juris Šaiters,
Medību saimniecības vecākais speciālists

Foto: M. Bondāre

Mednieku mācībās Madonā jaunie mednieki apgūst teorijas kursu par medību tēmu

Kāpēc tā notiek?

SASTAPŠANĀS AR MEDŅU GAILI

Marts. Jāsākas medņū riestam, bet laika apstākļu dēļ medņū gaiļi dziedāt sāks vēlāk. Sniegu klāj stipra sērсна. Medņim raksturīgās spārnu atstātās sliedes sniegā pašlaik nav pamanāmas. Jāgaida.

Medņieku biedrības „Strēlnieks L” no AS „LVM” nomātajās medību platībās ir medņū riests, kaut gan meža masīvu, kurā tas atrodas, apmeklē Līvānu iedzīvotāji. Pagājušā gada aprīļa pirmajās dienās Līvānu pusē uzsnīga. Notika intensīva meža izstrāde vējgāžu un snieglauzu seku likvidēšanai, protams, ne medņū riesta teritorijā, bet praktiski visapkārt tai. 3. aprīlī dienas laikā meža ceļa malā es sastapos ar med-

ņū gaiļi. Iepriekšējā dienā ar to „cinījās” meža audita pārstāvji. Braucot ar automašīnu, ieraudzīju paceļamies medņū gaiļi izcirtumā pie ceļa. Tas, kādu brīdi palidojis, iesēdās priedē. Es medņi vēroju pa automašīnas logu. Medņis nolaidās uz zemes un tuvojās automašīnai. Sapratu, ka būs iespēja uzņemt lieliskus fotoattēlu. Paņēmis fotoaparātu izkāpu no automašīnas. Medņū gaiļis tuvojās man. Radās reta iespēja novērot šo krāšņo putnu un noklausīties tā riesta „dziesmu”. Biju dzirdējis par līdzīgiem gadījumiem, bet man tā bija pirmā, varbūt arī beidzamā reize, kad vēroju medņū gaiļi tiešā tuvumā. Kopā ar viņu es pavadīju apmēram vienu stundu. Vēl vairākas dienas pēc

mūsu tikšanās reizes medņū gaiļis nedeva mieru malkas vēcējiem tuvējā izcirtumā. Šogad arī vēroju riesta vietu, jo gribu pārliecināties, vai mūsu medņis ir atgriezies pie mums.

Kāpēc atsevišķi medņū gaiļi riesta laikā kļūst pārgalvīgi? Esmu interesējies, bet konkrētas atbildes nav.

MEDŅIECĪBA

Grāmatu veikalos vēl ir atrodams Prof.Dr.rer.for. Arvīda Kalniņa grāmatas „MEDŅIECĪBA” faksimilizdevums, kas sagatavots pēc 1943. gadā publicētā darba. „Šī grāmata, kura izdota Otrā pasaules kara laikā, ir unikāla”, tā izdevuma priekšvārdā raksta Latvijas Medņieku asociācijas Valdes priekšsēdētājs Elmārs Švēde.

Grāmatas pielikumā ir atro-

dami Lielvācijas valsts medību likumdošanas pamati. Otrajā pielikumā ir 1941. gada 18. oktobra Rikojums par medīšanu Austrumzemē (tā tika saukta Latvija). Ir interesanti šos dokumentus iepazīt.

Kāpēc es pieminu šo vācu okupācijas laika dokumentu? Latvija tika okupēta 1941. gada jūnijā – jūlijā, bet Rikojums par medīšanu Austrumzemē tika sastādīts 1941. gada 18. oktobrī. Medīšanas noteikumi stājās spēkā 1942. gada 1. augustā. Operatīvi.

Mūsu „simts gudrās galvas” Jēkaba ielā jau daudzus gadus „stīvējas” ap jaunu Medību likumu, bet rezultātu kā nav, tā nav. Un Dievs vien zina, kad būs.

Andrejs Rudzītis,
medņieks

Padomu buklets par sertifikāciju

Pasaules Dabas fonds (PDF) izdevis jaunu informatīvo materiālu – „FSC meža sertifikācija. Padomi uzsākot meža apsaimniekošanas sertifikāciju”. Šis materiāls noderēs meža īpašniekiem un uzņēmumiem, kuri plāno ieviest FSC meža sertifikācijas prasības sava meža apsaimniekošanā. Padomu buklets sniedz atbildes uz jautājumiem, ko nozīmē meža sertifikācija, kādi no tās ir labumi, kā uzsākt sertifikāciju un ar kādām kļūdām iespējams saskarties, procesu uzsākot. Buklets elektroniski pieejams vietnē www.pdf.lv.

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkip@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

Nodaļa	Biroji	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Česu nodaļa	Česu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Siguldas birojs	Laila Šestakovska	28323647
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šenbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzalbs	65620019, 26459513
	Daugavpils birojs	Toms Vaitkevičs	25468419
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 28307178
Ludzas nodaļa	Ludzas birojs	Ludvīgs Karvelis	65722009, 29411165
Madonas nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Preiļu nodaļa	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Rēzeknes nodaļa	Rēzeknes birojs	Jolanta Latišenko	28692818
Rīgas reģionālā nodaļa	Iecavas birojs	Agris Kauliņš	26498315
Sēlijas nodaļa	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	26465432
	Aizkaraukles birojs	Jekaterina Blaua	65122579, 26534704
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
	Galbu birojs	Linda Vladimirova	26314426
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Valdis Usne	26438175
	Talsu birojs	Valdis Usne	26438175
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Viris	64250210, 26108426
Apmācību centrs „Pakalniņi”		Danuta Kiopa	64828108, 26141853

Čiekura NĀKAMJĀ NUMURĀ

- Jaunumi par ES atbalstu mežam
- Kokaugu plantācijas lauksaimniecībai neizmantojamo zemju apsaimniekošanai
- Saldo ķiršu plantācija Ziemeļvidzemē

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEĪNE, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Maksliniece – D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450

mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVĪDOS

